

București – o perspectivă sociologică

Identitate, calitatea vieții, agenda cetățeanului.

Vă mulțumesc că ați acceptat invitația mea de a-mi fi partener în luarea celor mai bune decizii pentru bucureșteni.

Misiunea pe care mi-am asumat-o ca Primar General, a făcut să fiu onorat să încerc să coagulez lângă mine personalități recunoscute și legitime și, mai ales, caractere puternice.

Cele mai bune decizii de dezvoltare pentru bucureșteni nu pot fi puse în operă fără o participare colectivă a celor cu expertiză socială și profesională.

Cu stimă,

Sorin Oprescu

Acest studiu a fost realizat de o echipă de cercetare a Public-Affairs.

Fondată în 2007, Public-Affairs este o companie de consultanță ce oferă servicii de cercetare și analiză, comunicare strategică, analiză organizațională, campanii de informare și relații publice. Echipa de consultanți are expertiză în consilierea decidenților de prim-rang din domeniul guvernamental și al companiilor multinaționale.

Divizia de cercetare a Public-Affairs coordonează studii sociologice, analize și previziuni la nivel național și regional. Echipa de cercetare este independentă de toate organismele guvernamentale și corporații, fapt ce permite libertatea de a livra informații corecte și imparțiale, necesare în fundamentarea deciziilor.

Contact:

Str. Ripiceni nr. 2

Sector 2, București

Adresă web: www.public-affairs.ro

Email: office@public-affairs.ro

Director de proiect

Codrin Scutaru

Consultanți științifici

Mihai Dumitru

Mihnea Preotesi

Iulian Stănescu

Cuprins

Introducere.....	4
1. București – Capitala României.....	7
2. Imaginea orașului și identitatea de bucureștean.....	17
3. Calitatea vieții.....	31
4. Agenda cetățeanului.....	45
Concluzii și recomandări.....	61
Lista graficelor și tabelor	69
Surse bibliografice.....	71

Introducere

Prin nivelul de dezvoltare economică și numărul de locuitori, Bucureștiul se confruntă cu nevoi de dezvoltare și probleme sociale deosebite. Cele mai multe dintre acestea prezintă un grad ridicat de complexitate, care pot fi soluționate sau cel puțin parțial rezolvate pe perioade nedeterminate. Atitudinea pasivă față de viitor, sub presiunea problemelor, a limitării resurselor și capacităților de proiectare a dezvoltării nu poate conduce decât la cronicizarea problemelor, demoralizare socială și cinism.

În acest sens, Bucureștiul se află în fața unei noi provocări: dezvoltarea capacității de dezvoltare, respectiv de a construi conștient viitorul având ca obiectiv atingerea unei stări dezirabile.

Studiul de față, elaborat pentru Primăria Municipiului București a apărut dintr-o dublă necesitate:

- de cunoaștere instituțională, prin care municipalitatea are acces la o diagnoză a problemelor de interes municipal, care reunesc agenda cetățeanului, percepții privind calitatea vieții, imaginea orașului și identitatea de bucureștean;
- de consultare a cetățenilor și de identificare a actorilor cheie, implicați în viața socială, economică și culturală a Bucureștiului și față de care cetățenii percep că pot avea un rol de reprezentare în dezbaterile privind intențiile pe termen mediu și lung ale Primăriei.

Obiectivul general al acestui proiect a constat în realizarea unei diagnoze a problemelor de interes municipal, care să stea la baza proiectelor și programelor de dezvoltare pe care Primăria Municipiului București le va iniția și implementa.

Obiectivele specifice au inclus:

- identificarea particularităților dezvoltării urbane a Bucureștiului în contextul național și european;
- viziunea locuitorilor cu privire la imaginea orașului;
- identitatea bucureștenilor, ce înseamnă a fi bucureștean;
- calitatea vieții în București, agenda personală și stiluri de viață;
- diagnoza problemelor orașului, așa cum reies din agenda cetățeanului;
- identificarea direcțiilor de acțiune prin care Primăria Municipiului București poate acționa pentru crearea unui mecanism de consultare dar și de implicare a actorilor relevanți, conform așteptărilor populației, pentru crearea unui cadru democratic și funcțional de luare a deciziilor strategice.

Metodologia prezentului studiu a constat într-o anchetă sociologică pe un eșantion reprezentativ prin care s-au cules date sociale de tip cantitativ și calitativ. Componenta de cercetare cantitativă s-a realizat pe un eșantion de 1.112 persoane adulte, reprezentativ pentru populația adultă, neinstituționalizată, cu domiciliul stabil în București.

Eșantionarea a fost de tip probabilist, bistadial, baza de eșantionare a subiecților fiind listele electorale. La un interval de încredere de 95%, marja de eroare la nivelul întregului eșantion este de +/- 2,93%. Interviuurile au fost realizate la domiciliul subiecților în perioada 14 octombrie – 31 octombrie. Ancheta s-a bazat pe un chestionar care a inclus atât întrebări închise cât și șase întrebări deschise.

În cadrul componentei calitative s-au efectuat un număr de opt focus grupuri, pe baza unui ghid tematic, subiecții fiind selectați în grupuri conform diferitelor straturi ale populației Bucureștiului.

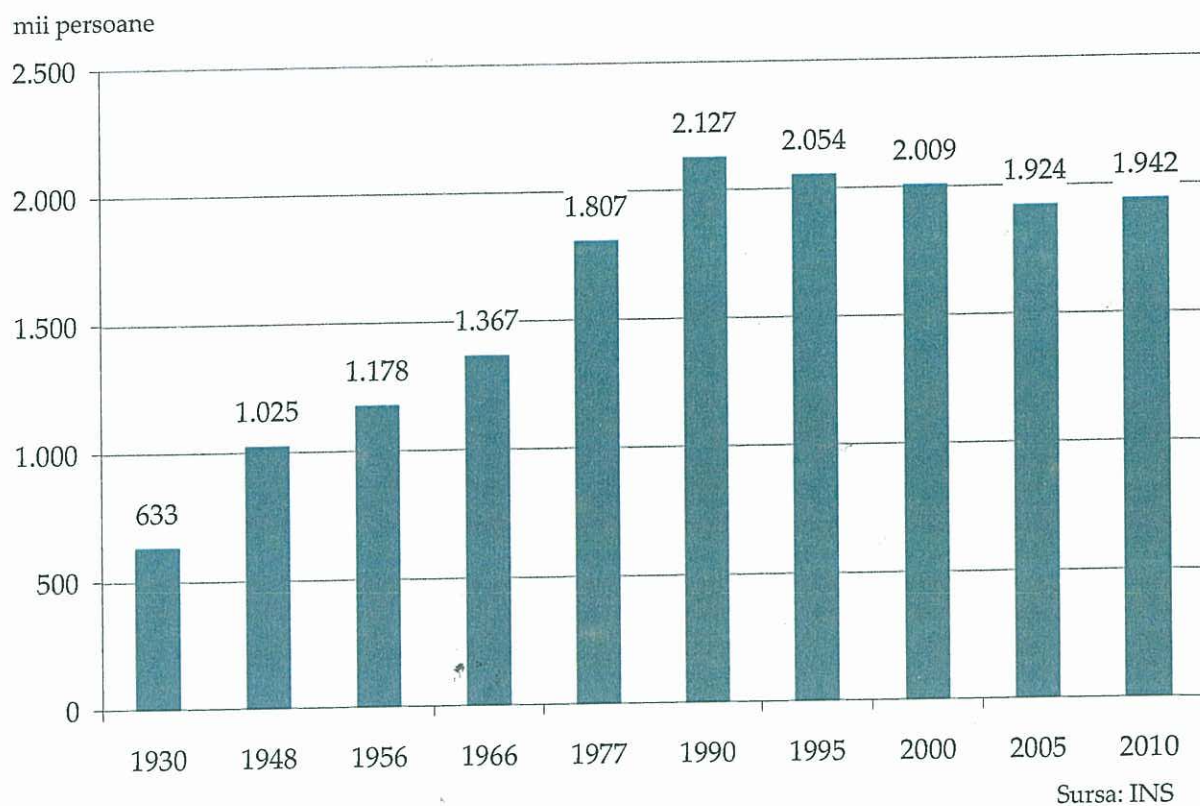
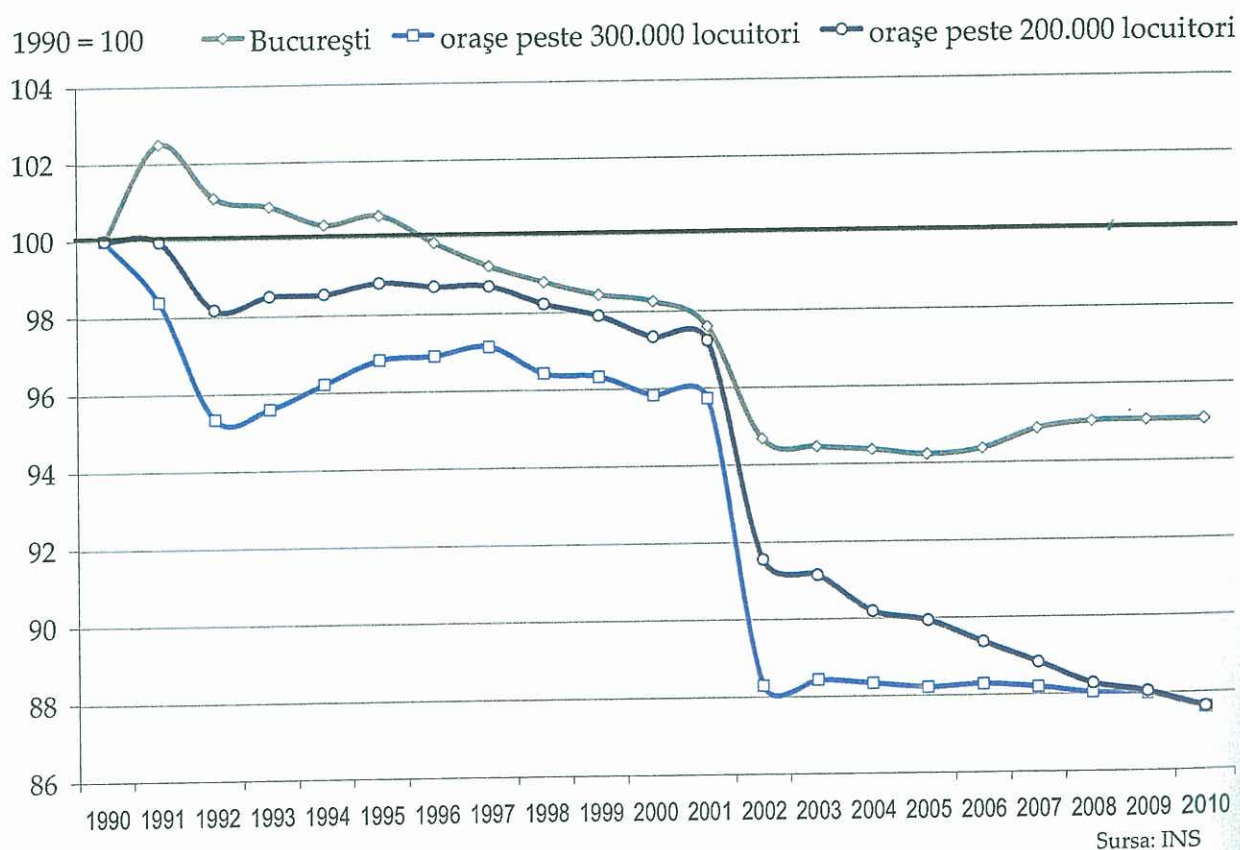
În vederea realizării obiectivelor specifice, s-a realizat o triangulație între analiza primară a datelor de tip cantitativ, a celor de tip calitativ și analiza secundară pe indicatori demografici, economici și sociali.

1. București – Capitala României

Pentru a înțelege mai bine particularitățile dezvoltării urbane a Bucureștiului, în această secțiune vom urmări o serie de elemente structurale de ordin demografic, economic și social în context național și european.

Din punct de vedere demografic, Bucureștiul are un statut special în România prin faptul că este de departe cea mai populată așezare urbană. Numărul total de locuitori este comparabil cu suma următoarelor șapte orașe ca mărime din România, fiecare dintre acestea având circa 300.000 de locuitori. *Creșterea Bucureștiului ca număr de locuitori și întindere în comparație cu restul orașelor României se datorează în foarte mare măsură statutului de capitală.* La momentul Unirii din 1859, Bucureștiul era comparabil ca număr de locuitori cu Iașiul, capitala Moldovei. În mai puțin de o generație după prima Unire, populația Bucureștiului era deja de circa șase ori mai mare decât a Iașiului, raport pe care îl regăsim și față de următorul oraș ca mărime din România perioadei curențe.

Pentru cea mai mare parte a secolului trecut, Bucureștiul a cunoscut o creștere semnificativă a populației (grafic 1.1). Schimbările cele mai profunde, cu efecte de durată, au avut loc de-a lungul unei generații, între anii '50 și '70. În cadrul programului de urbanizare și industrializare din perioada comunistă, populația aproape s-a dublat. La finele anilor '70 și în anii '80, regimul a căutat să reducă semnificativ ritmul de creștere demografică a populației. Creșterea masivă a numărului de locuitori, într-un timp istoric relativ scurt, necesita și o extindere a fondului de locuințe și a infrastructurii, ale căror costuri financiare erau, mai ales după cutremurul din 1977, din ce în ce mai dificil de susținut de către vechiul regim.

Grafic 1.1 Evoluția populației Bucureștiului**Grafic 1.2 Evoluția populației Bucureștiului în raport cu alte mari așezări urbane din România (1990=100)**

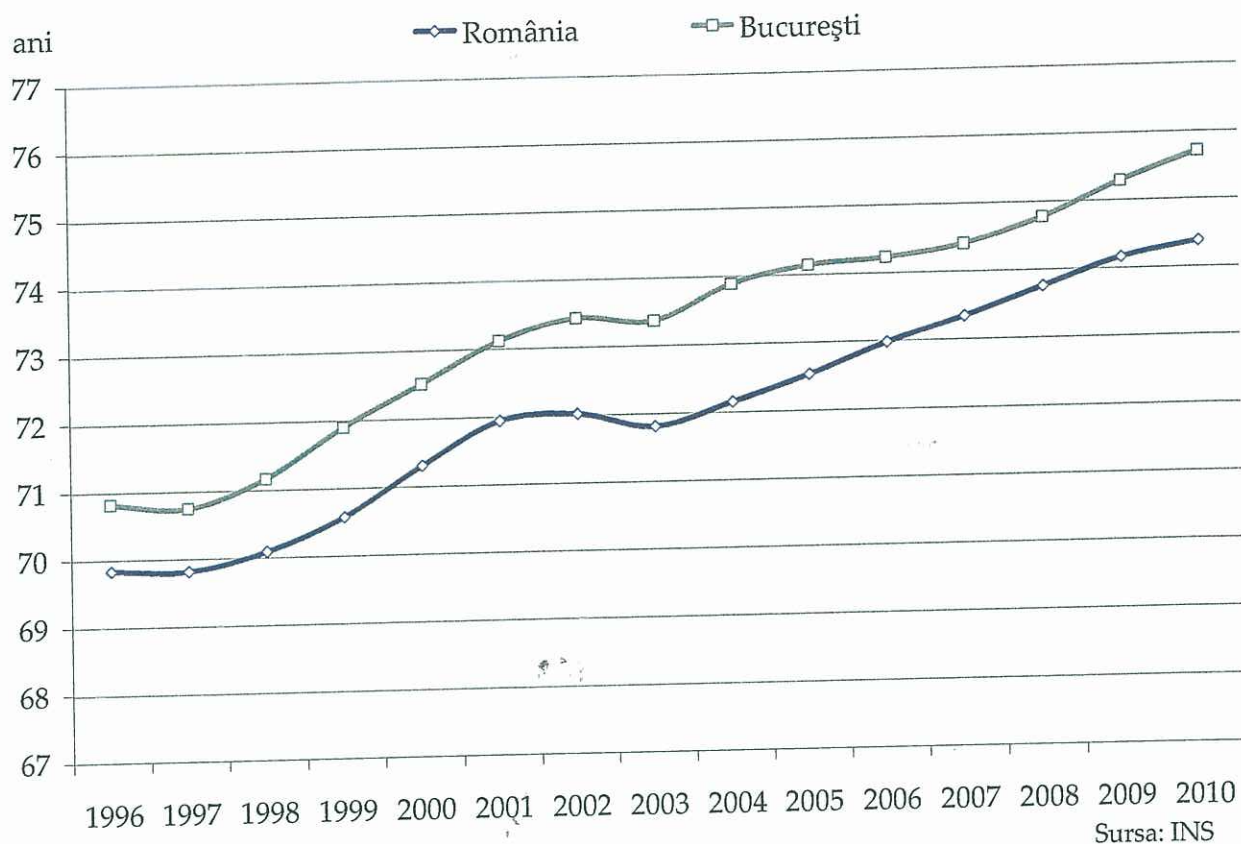
Măsurile administrative, între care restricțiile în obținerea „buletinului de București”, au avut, ca orice măsuri coercitive, numai un succes parțial, astfel încât la finele anilor '80, numărul total de locuitori a atins două milioane. În ultimii 20 de ani, populația Bucureștiului a rămas în jurul acestui nivel.

Una dintre consecințele creșterii masive a populației se reflectă în *diversitatea* locuitorilor. În mod evident, foarte mulți dintre locuitori provin, la prima, a doua generație, din alte zone ale țării. Cu toate acestea, *etnic și confesional, Bucureștiul este mai puțin divers, atât față de alte capitale europene, cât și în raport cu alte perioade din propriul trecut*. Actualmente, peste 96% dintre locuitori aparțin aceluiași grup etnic și confesional. Bucureștiul interbelic era mult mai divers. În 1930, etnicii români reprezentau circa 76% din populație, o pondere similară având și persoanele de confesiune creștin-ortodoxă. În anii de după al doilea război mondial, comunitățile de evrei, germani și maghiari din București s-au redus substanțial.

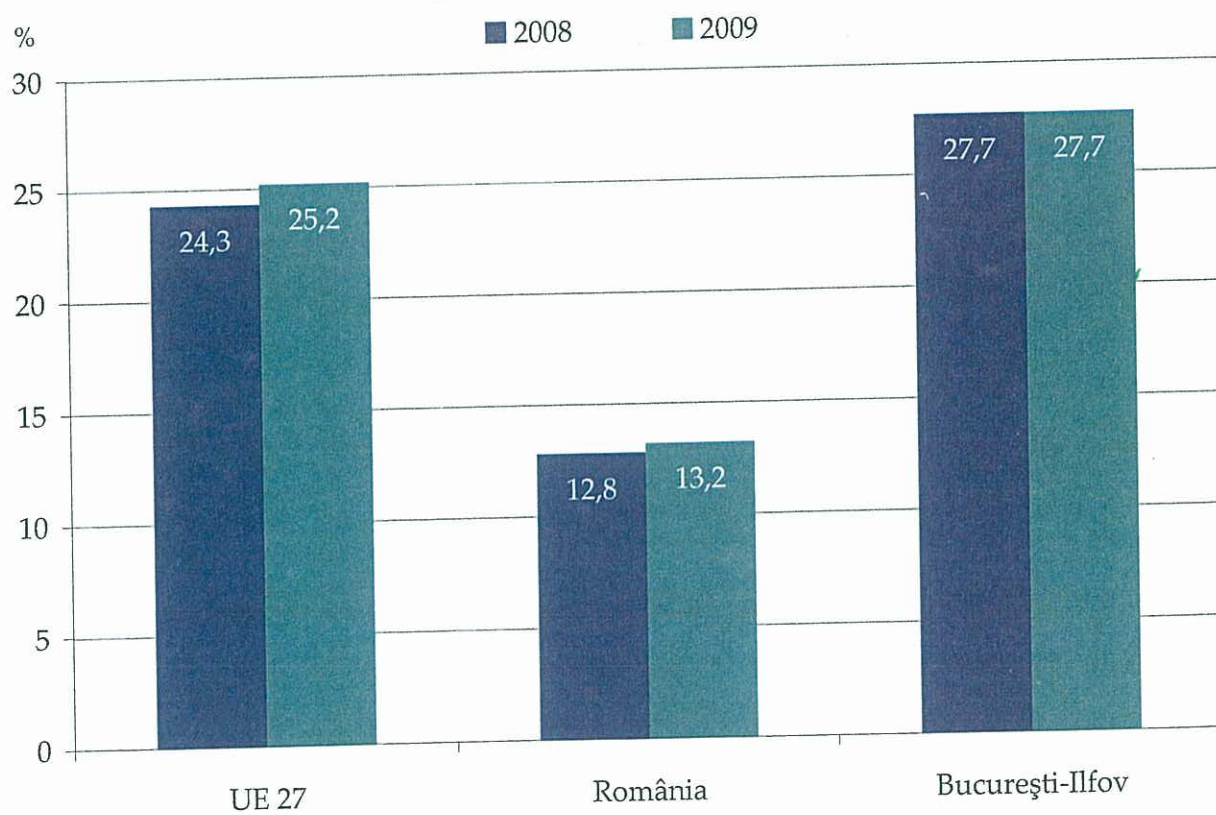
După 1990, numărul total de locuitori înregistrați oficial s-a redus ușor, deși într-o pondere mai redusă decât pentru restul țării. Prin statutul de principal centru universitar al României, Bucureștiul a atras tineri care au venit pentru studii și care ulterior au rămas aici. Marea majoritate a acestor tineri au provenit din alte așezări urbane, care au pierdut din populație într-o măsură mai pronunțată (grafic 1.2).

Statistica privind numărul total de locuitori din ultimul deceniu pare a indica o stabilizare. Pe de altă parte, numărul celor care trăiesc și lucrează în București cel mai probabil a crescut. Faptul că limita întinderii ca organizare administrativă a fost atinsă se resimte prin faptul că, deși populația Bucureștiului a rămas relativ constantă, cea a județului Ilfov a înregistrat o tendință brusc ascendentă începând cu anii 2004-2005.

Grafic 1.3 Durata medie a vieții

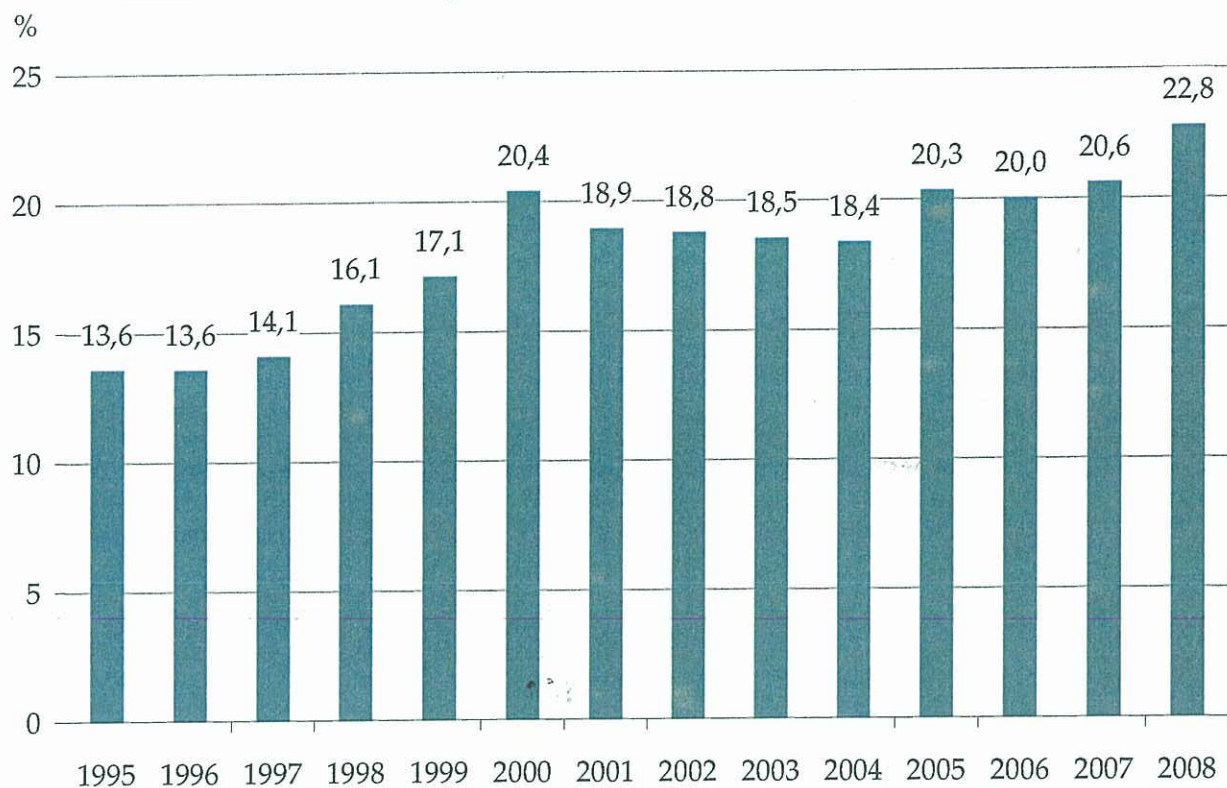
Grafic 1.4 Ponderea populației cu studii superioare (25-64 ani)

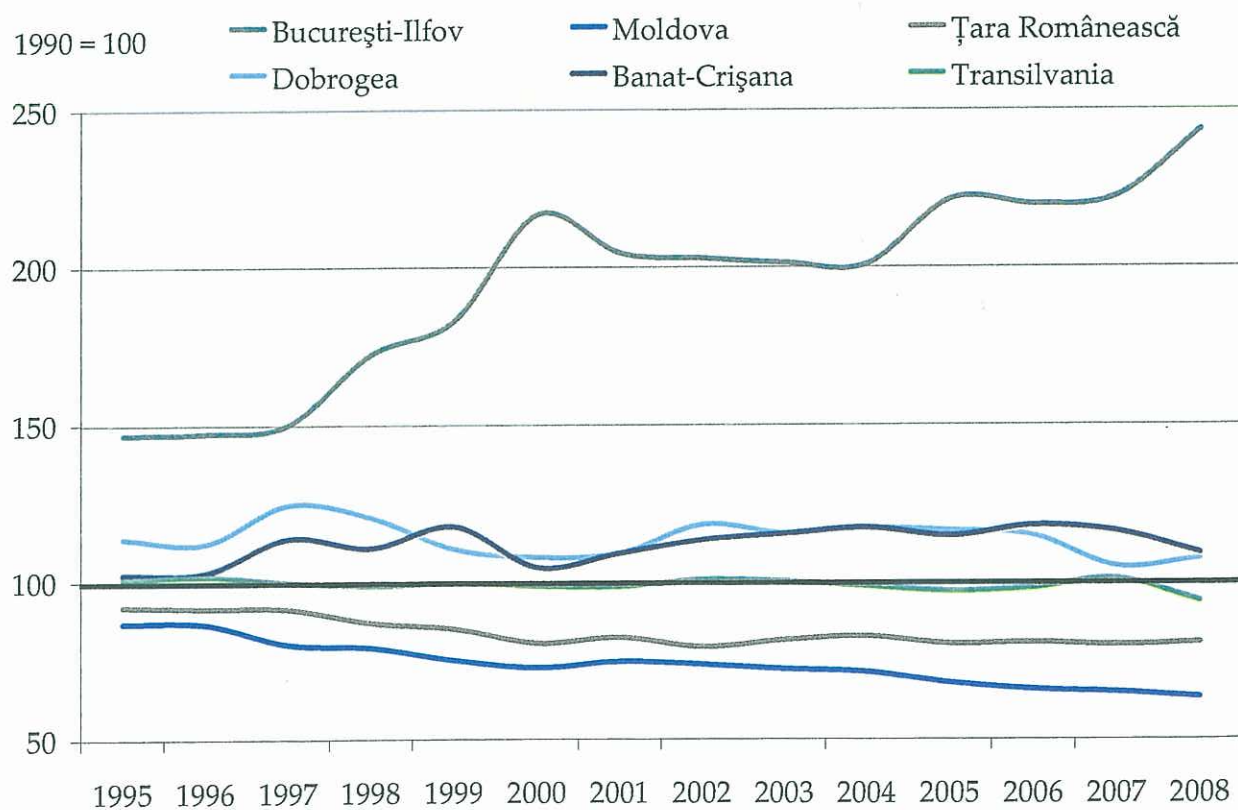
Cu alte cuvinte, creșterea demografică creează o presiune prin care așezări din județul Ilfov devin localități-satelit ale Bucureștiului. Una dintre nevoile de dezvoltare constă deci în punerea în acord a organizării administrative cu procesul organic de creștere a Bucureștiului.

Una dintre principalele diferențieri în viața de familie din România, fie că vorbim de vârsta primei căsătorii sau a nașterii primului copil, este cea dintre mediul rural și cel urban. În genere, cei care trăiesc în mediul urban se căsătoresc într-o mai mică măsură, mai târziu și au mai puțini copii. În cazul bucureștenilor, prima căsătorie are loc, în medie, mai târziu față de cei mai mulți dintre români, respectiv la peste 30 de ani pentru bărbați și la 28 de ani pentru femei. În schimb, pentru ultimii ani, în privința natalității (număr de nașteri la 1.000 de locuitori) și a fertilității (număr de nașteri la 1.000 de femei în vârstă fertilă), Bucureștiul este peste medie și aproape de valoarea maximă la nivel național. Poate și mai interesant este faptul că în 2009 și 2010 cea mai ridicată natalitate la nivel național a fost înregistrată în județul Ilfov. O ipoteză interesantă de cercetat ar fi dacă nu cumva acest fapt se explică prin mutarea unei părți a populației mai înstărite din București în localitățile din jur, situația materială prosperă permițând acestor familii să aibă un număr mai ridicat de copii. Cu toate acestea, creșterea numărului de locuri disponibile în creșe și grădinițe rămâne o problemă deschisă.

Asupra duratei medii a vieții în București, așteptarea ar fi să fie mai redusă decât media națională, având în vedere poluarea și viața agitată, specifică marilor aglomerări urbane. În fapt, durata medie a vieții bucureștenilor s-a menținut constant peste media națională. Cea mai probabilă explicație rezidă în accesul mult mai facil decât în restul țării la servicii medicale de specialitate și un nivel mai ridicat al veniturilor.

Grafic 1.5 Contribuția Bucureștiului în Produsul Intern Brut

Sursa: INS

Grafic 1.6 PIB / capita în București față de alte regiuni istorice din România (valoarea la nivel național = 100)

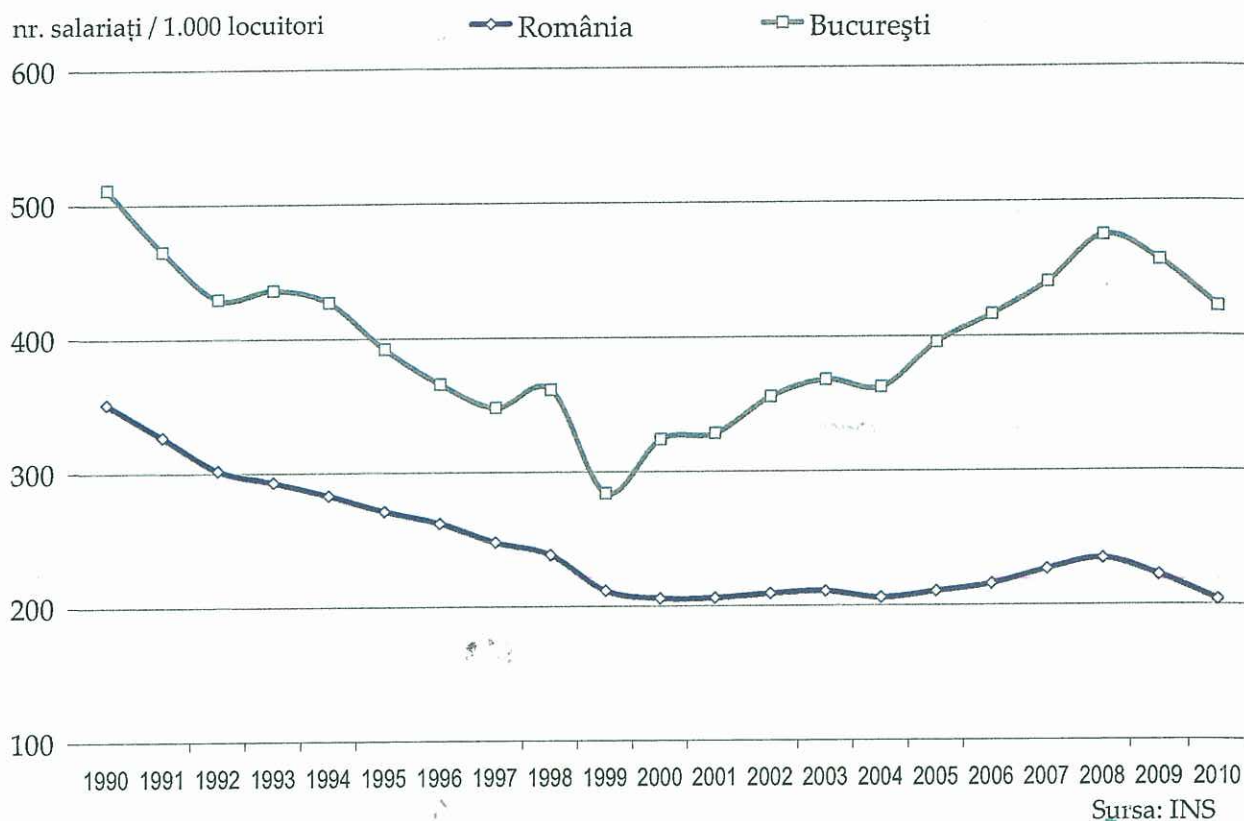
Sursa: INS

Nivelul de educație reprezintă un predictor foarte bun al succesului pe piața forței de muncă. În regiunea București-Ilfov, persoanele cu studii superioare reprezintă mai mult de un sfert din populația între 25-64 de ani. Față de întreaga populație a României, ponderea este dublă, iar în comparație cu media regiunilor din Uniunea Europeană se înregistrează un ușor avans (grafic 1.4).

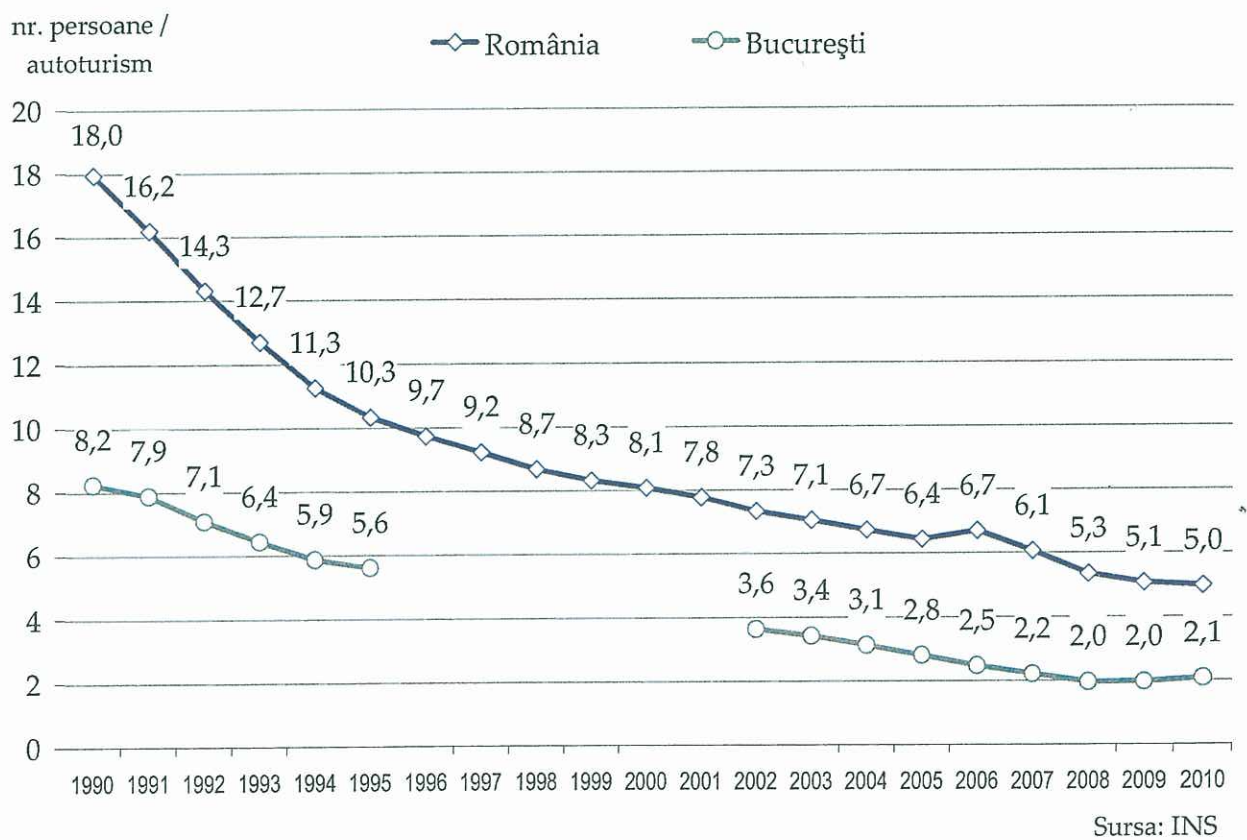
Din punct de vedere economic, decalajul între București și restul țării este în creștere. Acest fapt este vizibil în primul rând prin contribuția crescândă a Bucureștiului la formarea produsului intern brut (grafic 1.5), de la 13,6% în 1995 la 22,8% în 2008, reprezentând o creștere în termeni relativi de aproape 60%. Dinamica PIB/capita relevă un fapt tulburător: momentul critic în apariția acestui decalaj a avut loc la finele anilor '90, când economia era în recesiune. Cu alte cuvinte, în timp ce restul zonelor țării, în special Moldova și Țara Românească, au suferit economic și social din pricina dezindustrializării, Bucureștiul a atras o parte semnificativă din investițiile în economie, în special o parte semnificativă a investițiilor străine (grafic 1.6). În mod firesc, cei mai mulți dintre investitorii străini, mai ales cei din sectorul serviciilor, au ales Capitala drept reședință a sediului central pe România. Un alt nivel de comparație a situației economice a regiunii București-Ilfov este cel european. În anul 2008, PIB/capita al regiunii era la 113% comparativ cu valoarea mediei pe regiunile UE-27, fiind singura regiune din România în această situație.

Nivelul economic general este strânsă relație cu ocuparea forței de muncă. Deși criza economică începută la finele anului 2008 a avut ca efect pierderea unor locuri de muncă și în București, numărul de salariați la 1.000 de locuitori rămâne mai mult decât dublu față de restul țării (grafic 1.6). Altfel spus, șomajul involuntar nu este o problemă în București.

Grafic 1.6 Numărul de salariați la 1.000 de locuitori

Grafic 1.7 Numărul de persoane la un autoturism

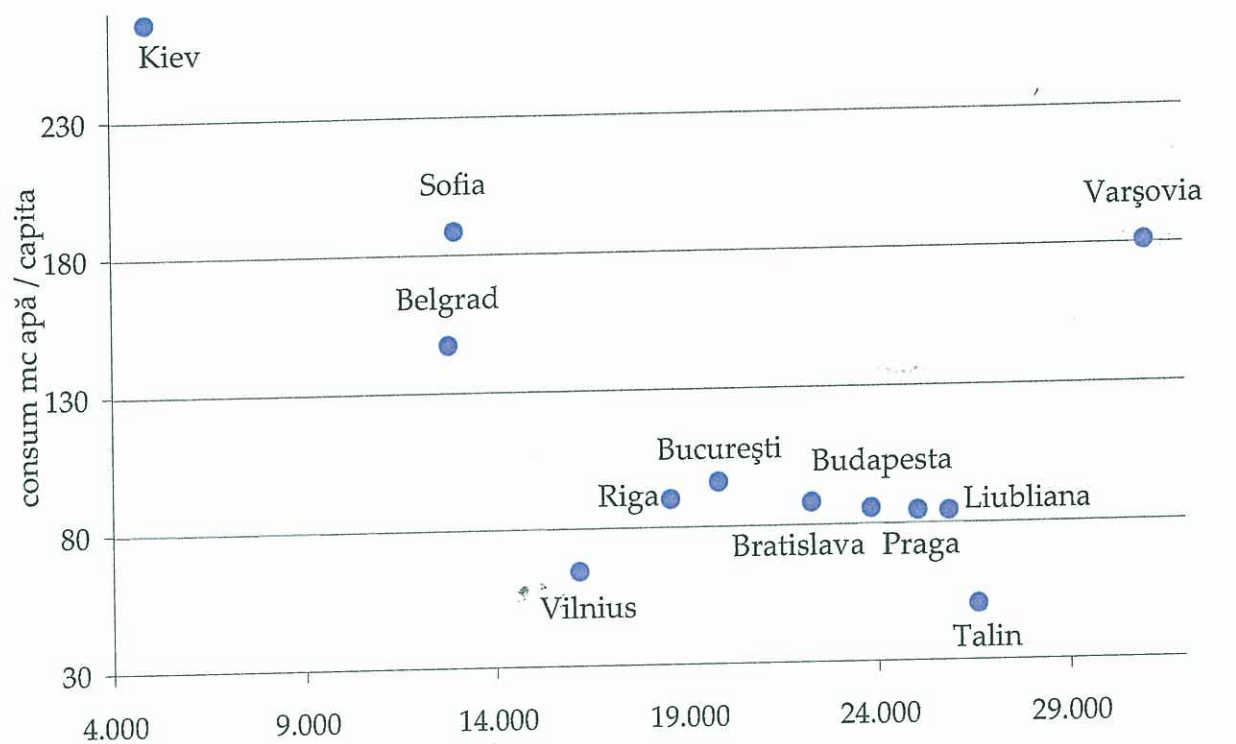

Veniturile salariale și de altă natură se transpun și în înzestrarea cu bunuri de folosință îndelungată. Din puncte de vedere al dezvoltării urbane și al condițiilor de viață, cel mai relevant bun din această categorie este, cel mai probabil, autoturismul. Numărul de persoane la un autoturism a scăzut într-o asemenea manieră în București, încât de câțiva ani există un autoturism înregistrat la fiecare două persoane cu domiciliul stabil în Capitală. Față de 1990, numărul de autoturisme aflate în circulație la finele anului, deținute de persoane fizice și juridice, a crescut de la circa 247.000 la peste 940.000 în 2010.

Cum se poziționează Bucureștiul în comparație cu alte capitale din zonă, care sunt la un nivel similar de dezvoltare economică? De regulă studiile realizate la nivel european oferă un clasament al capitalelor în funcție de un indice compozit, în care se regăsesc, sub ponderi diferite, diferiți indicatori ce țin de nivelul de dezvoltare urbană, situația mediului și poluare, calitatea serviciilor publice, în special cele de transport, consumul de resurse etc., precum și indicatori construiți prin metoda experților.

Studiul *European Green City Index*, realizat relativ recent, în 2009, de către Economist Intelligence Unit, a plasat Bucureștiul pe locul 28 din 30 de capitale europene, respectiv capitalele celor 27 de state membre, plus Zagreb, Kiev și Istanbul. Poziția în partea de jos a clasamentului a reieșit, în principal, din scorul mai redus obținut pe indicatori construiți prin metoda experților. În ceea ce privește indicatorii obiectivi, factuali, poziția Bucureștiului relativ la alte capitale din zonă este puternic corelată cu poziția economică a României față de aceste țări. Doi dintre indicatorii obiectivi prezenți în respectivul studiu, consumul de apă și emisiile de CO₂, permit o comparație la nivelul unor date factuale cu impact direct asupra mediului și calității vieții (grafice 1.8 și 1.9). Pentru ambii indicatori, având date culese în 2007, Bucureștiul se plasează în mijlocul plutonului.

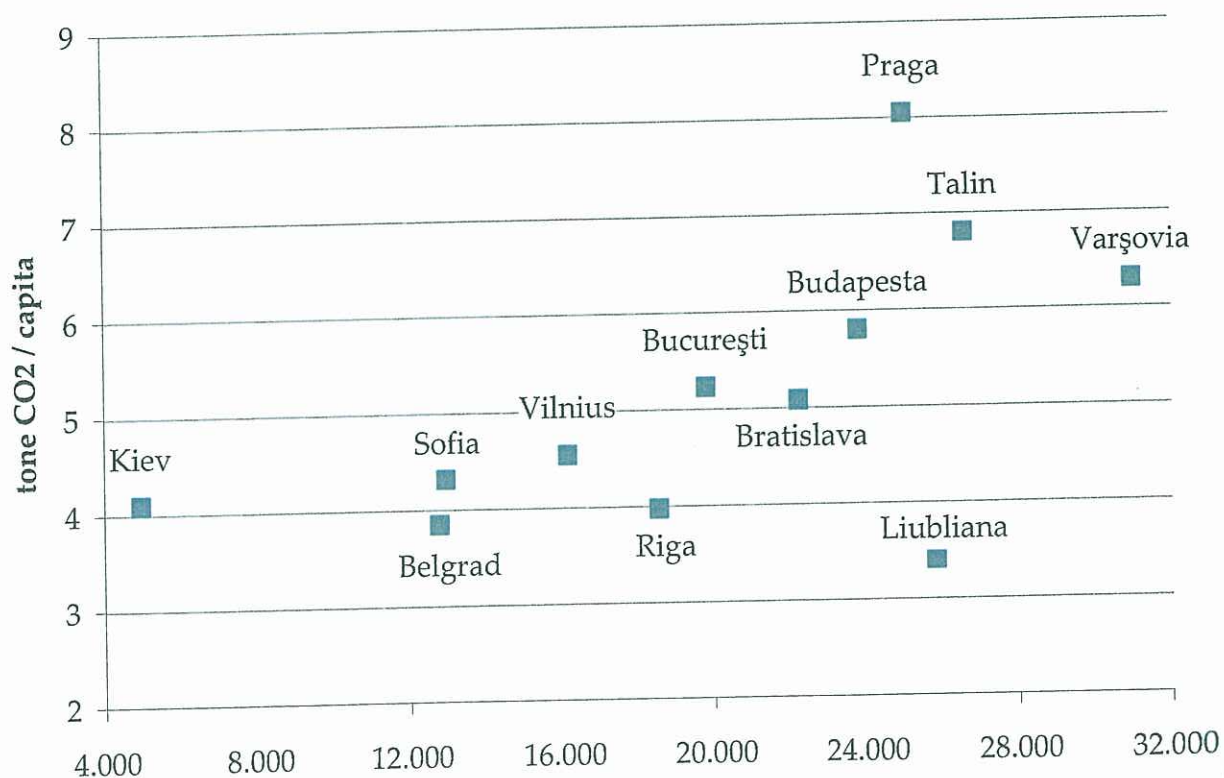
Grafic 1.8 Relația dintre bunăstare și consumul de apă în capitale central și est europene (2007)

Sursa datelor: Eurostat, Economist Intelligence Unit

PIB / capita, PPP, EUR

Grafic 1.9 Relația dintre bunăstare și emisiile de CO2 în capitale central și est europene (2007)

Sursa datelor: Eurostat, Economist Intelligence Unit

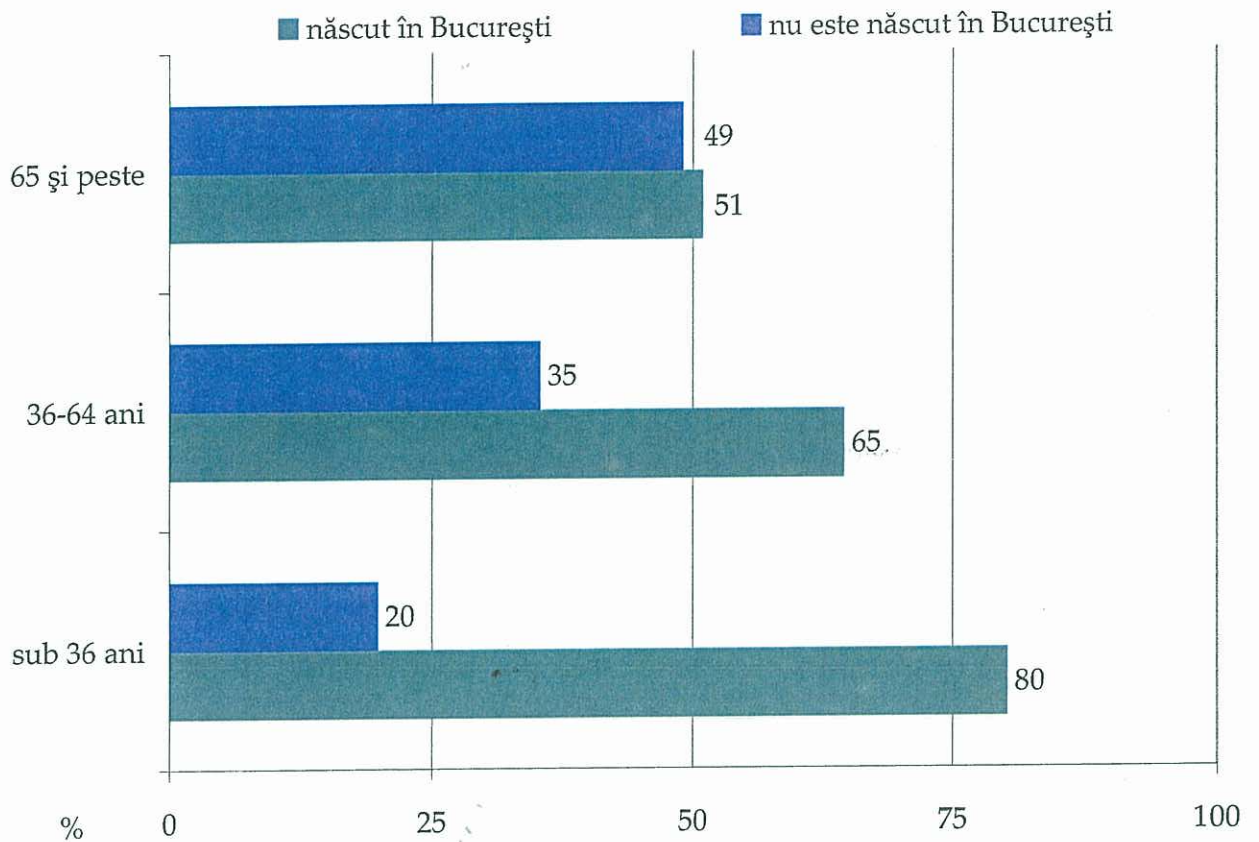
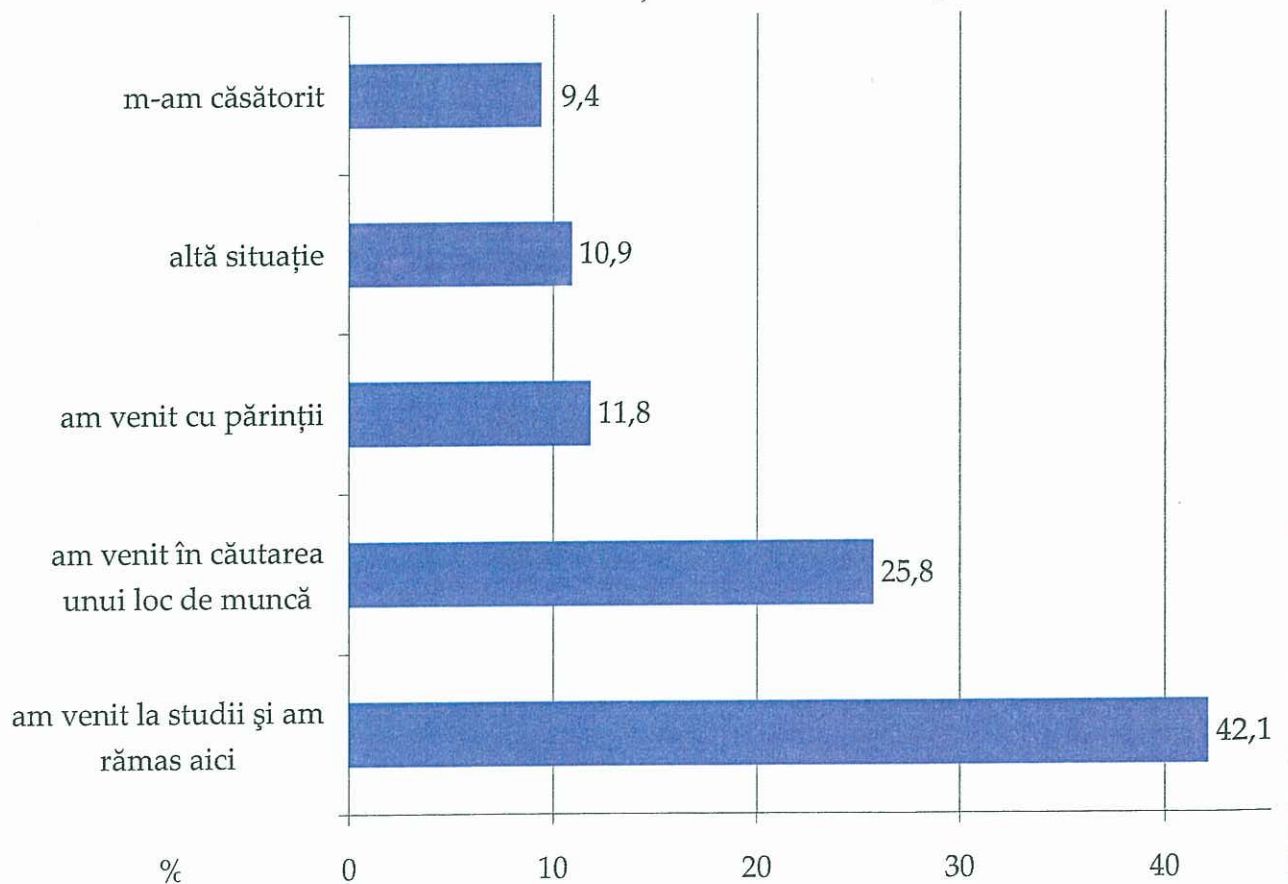
PIB / capita, PPP, EUR

2. Imaginea orașului și identitatea de bucureștean

Primul fapt care trebuie avut în vedere în orice discuție asupra imaginii orașului în ochii propriilor locuitori, precum și a identității de bucureștean este diversitatea populației Bucureștiului. După cum am văzut în primul capitol, această diversitate provine din dublarea numărului de locuitori în circa o generație, între anii '50 și '70 ai secolului trecut. În prezent, *în jur de două treimi dintre locuitori sunt născuți și crescuți în București.*

Între cei veniți și cei născuți în București se remarcă o interesantă deosebire de vârstă. Cei născuți în București predomină în special în generația mai tânără (vezi graficul 2.1). Marea majoritate a celor sub 35 de ani (80%) sunt născuți în București. La generația vârstnică, ponderile sunt aproximativ egale, în timp ce la grupa de vârstă 36-64 de ani sunt asemănătoare cu cele din întreaga populație. Din cauza restricțiilor impuse în anii '80 asupra mutării în București, apoi a condițiilor economice din anii de după Revoluție, numărul celor care au venit în București a fost mai mic comparativ cu generațiile precedente.

Diferențe între generații apar și în privința venirii în București. Pentru generațiile mai tinere, Capitala a constituit o variantă atractivă pentru a urma o facultate și a căuta ulterior un loc de muncă mai bine plătit. Circa jumătate dintre cei cu vârsta sub 65 de ani au urmat acest plan de viață. Dintre cei care au venit în căutarea unui loc de muncă, în jur de două treimi provin din generația de mijloc, de obicei având studii medii. După 1990, creșterea costului vieții, precum și a deținerii sau închirierii unei locuințe a făcut mult mai dificilă mutarea în București a muncitorilor calificați. În schimb, majoritatea celor care au venit prin căsătorie sau la rude fac parte din generația vârstnică.

Grafic 2.1 Ponderea celor născuți în București**Grafic 2.2 Cum ați venit în București?**

Imaginea Bucureștiului în ochii propriilor locuitori se regăsește sub forma unor imagini, idei, sentimente și frânturi de trăiri stabilite în timp și care formează o rețea de asocieri. Pentru a le identifica, subiecții care au luat parte la cercetare au fost rugați să menționeze primele două sau trei lucruri care le vin în minte atunci când se gândesc la București.

Din analiza răspunsurilor a reieșit că *nu există o imagine dominantă a Bucureștiului*, adică o rețea de asocieri relativ stabilă, împărtășită de majoritatea locuitorilor, fie ele pozitive sau negative (tabel 2.1). Mai mult, *totalul diferitelor asocieri pozitive și negative au o pondere egală*, de aproape 48% fiecare din totalul opțiunilor.

De departe *cele mai numeroase dintre asocierile pozitive sunt evocările unor edificii, străzi, parcuri și locuri*, care cumulează peste o treime din totalul opțiunilor. Muzeele reprezintă cea mai des întâlnită categorie, în special Muzeul Antipa și Muzeul Național de Artă, pe locul secund fiind teatrele. Dintre edificii, cel mai adesea au fost menționate Ateneul, recentul finalizat Pod Basarab, Casa Poporului și Arcul de Triumf. Cișmigiu și Herăstrău au fost parcurile evocate, iar dintre locuri cel mai des nominalizate sunt Piața Universității și zona Centrul vechi – Lipscani. După cum se observă, cea mai mare parte a acestor asocieri fac trimitere la viața socială a orașului, oportunități de acces la cultură și petrecere a timpului liber, unele având și o valoare arhitectonică. Totodată, sunt *mari proiecte*, care oferă valoare pe termen lung prin generarea sentimentului de apartenență.

Alte răspunsuri pozitive includ latura economică, respectiv nivelul de trai mai ridicat decât în alte părți ale țării, mai multe oportunități sociale și culturale, împliniri din viața personală și o apreciere generală pozitivă, dar fără a identifica un aspect anume. Aprecierile neutre se mărginesc să constate că Bucureștiul este Capitala României sau un oraș mare.

Tabel 2.1 Care sunt primele două sau trei lucruri care vă vin în minte când vă gândiți la București?

răspunsuri, în ordine descrescătoare	%
locuri, edificii, străzi, parcuri	34,1
aglomerație, agitație, trafic	14,3
mizerie, străzi murdare, gropi	9,7
se trăiește mai bine decât în provincie, mai multe oportunități economice, sociale, culturale	7,7
poluare, zgomot, puține parcuri, spații verzi	5,6
nu îmi place cum arată, gri, blocuri fără reabilitare, locuri istorice distruse, schimbat în rău	4,3
câinii de pe străzi	3,7
nesiguranța, cel mai nesigur oraș	3,5
este orașul în care am trăit, în care mi-am îndeplinit dorințele, speranțele	3,4
altceva	3,4
un oraș mare, Capitala României	3,4
un oraș frumos, îmi place	3,3
comportamentul neplăcut al oamenilor, grăbiți, fără respect	2,3
viața scumpă, sărăcie	1,4
total	100

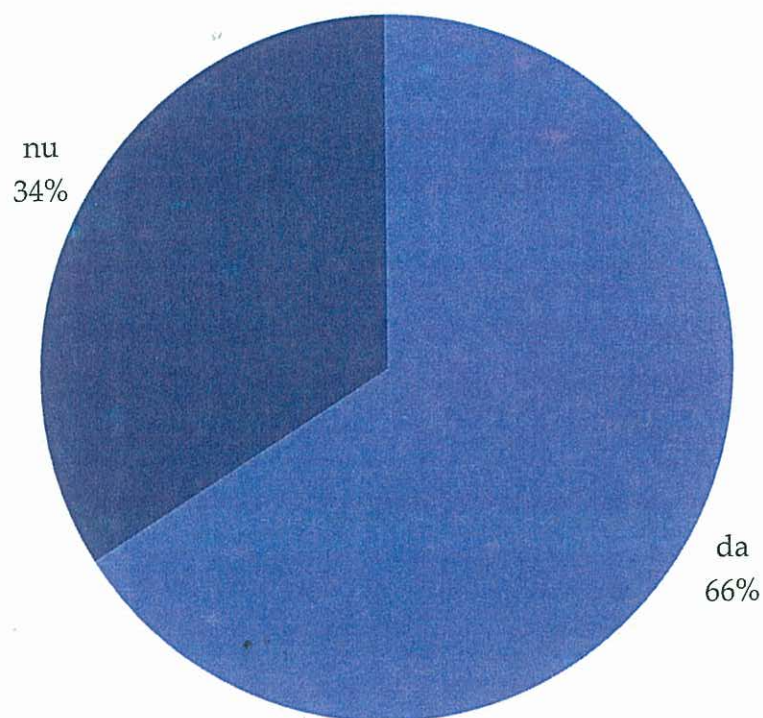
Dacă cea mai mare parte a asocierilor pozitive pot fi încadrate într-o categorie generală, cele negative evocă o colecție eterogenă de imagini și situații sociale privind condițiile de viață, aspectul general al orașului, chiar și semenii. Principalele trei categorii de răspunsuri includ aglomerația, agitația și traficul (14,3%), mizeria, străzile murdare și gropile (9,7%) și poluarea, zgomotul, lipsa spațiilor verzi (5,6%). Alte răspunsuri semnificative vizează aspectul gri al orașului, generat de imobilele cu fațada învechită, îndeosebi blocurile care nu au fost reabilitate (4,3%) și câinii fără stăpân (3,7%). Cele mai multe dintre toate aceste imagini negative fac parte din lista de probleme ale orașului (vezi cap. 4).

Dintre bucureșteni, la bărbați predomină ușor asocierile pozitive (52%), în timp ce la femei cele negative (54%). Dintre sectoare, se disting locuitorii sectorului 1 prin asocierile favorabile (57%) și cei din sectorul 5 prin asocierile nefavorabile (58%). Această dispunere pe sectoare corespunde și predilecției dezvoltării spre nord a orașului din ultimii 20 de ani, în defavoarea părții de sud. De asemenea, majoritatea vârstnicilor au evocat imagini pozitive (58%), în timp ce pentru majoritatea celor din generația de mijloc predomină imaginile negative (59%).

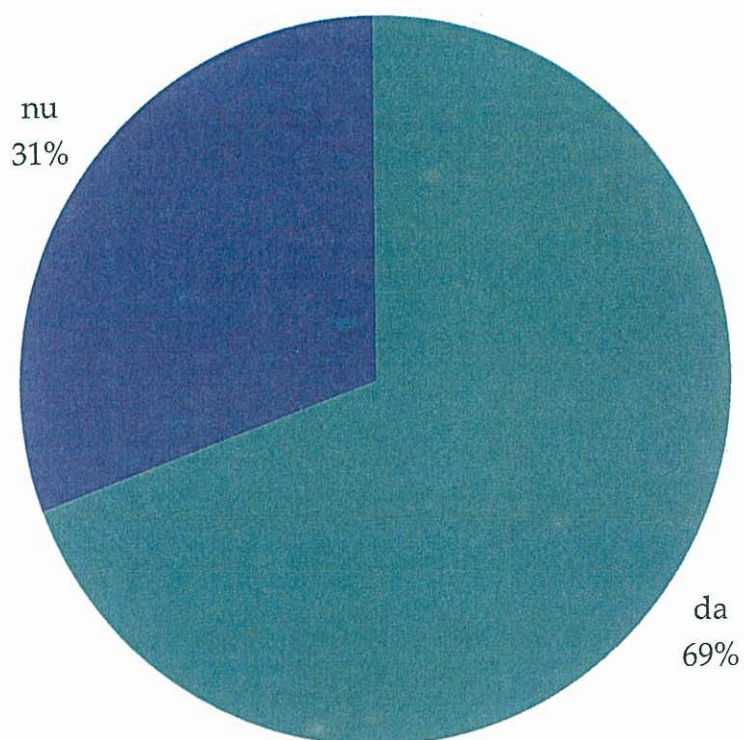
În linii mari, se poate afirma că în privința imaginii Bucureștiului nu există clișee ori imagini negative dominante, dar nici un profil pozitiv de imagine, pe baza căruia să fie posibilă apariția unui „brand” al orașului. Altfel spus, *imaginea Bucureștiului se așteaptă a fi construită*. Oportunitatea majoră constă tocmai în fereastra de oportunitate pentru conturarea acestui „brand” ca partea a unei viziuni de dezvoltare pe termen lung.

Un alt aspect ce ține de imaginea Bucureștiului constă în capacitatea de a putea deveni o destinație atractivă pentru turiștii străini. În vederea unei evaluări mai informate, experiența turistică în afara țării este relevantă.

Grafic 2.3 Dvs. ați călătorit în străinătate ca turist?

Grafic 2.4 În opinia dvs., Bucureștiul ar putea deveni o destinație pentru turiștii străini? (au răspuns numai cei care au călătorit în străinătate)

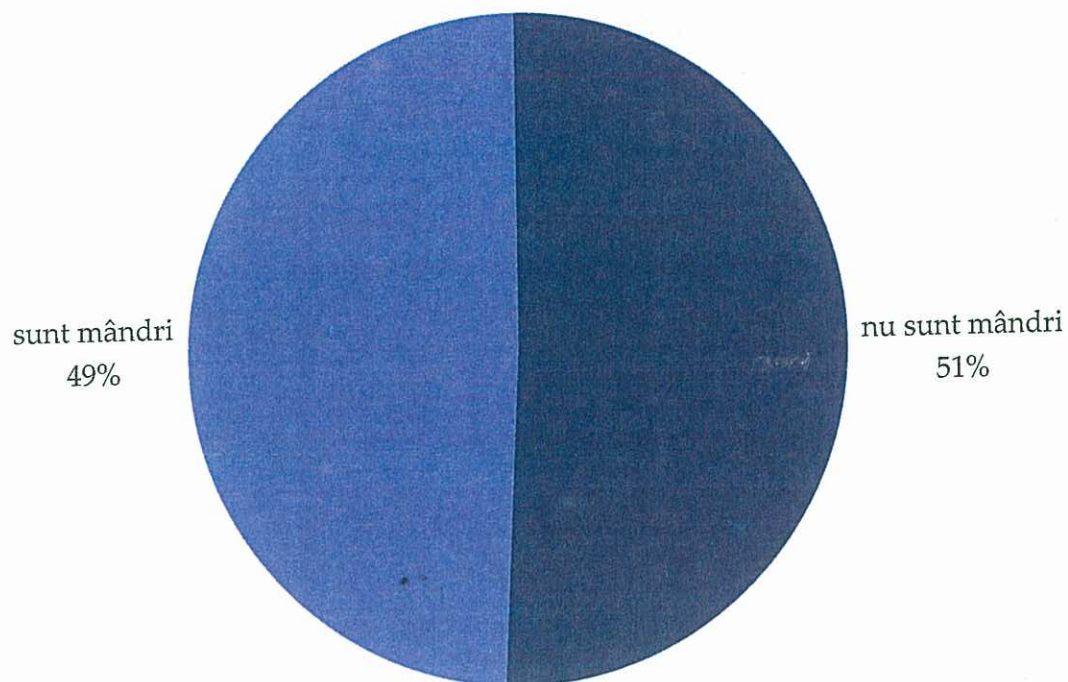
Circa două treimi dintre bucureșteni au călătorit în străinătate, ponderea urcând la trei pătrimi în cazul celor sub 35 de ani. Dintre aceste persoane, 69% consideră că Bucureștiul ar putea deveni o destinație pentru turiștii străini (graficele 2.3 și 2.4).

Una dintre dimensiunile identității de bucureștean reiese din sentimentul de mândrie de locui în cel mai mare oraș al României. Întrebați direct, cei mai mulți ar da, probabil, un răspuns afirmativ, fie și din presiunea uzanțelor sociale. Deoarece conformismul scade atunci când vorbim despre ceilalți, întrebarea a vizat ce cred subiecții despre semenii lor (grafic 2.5).

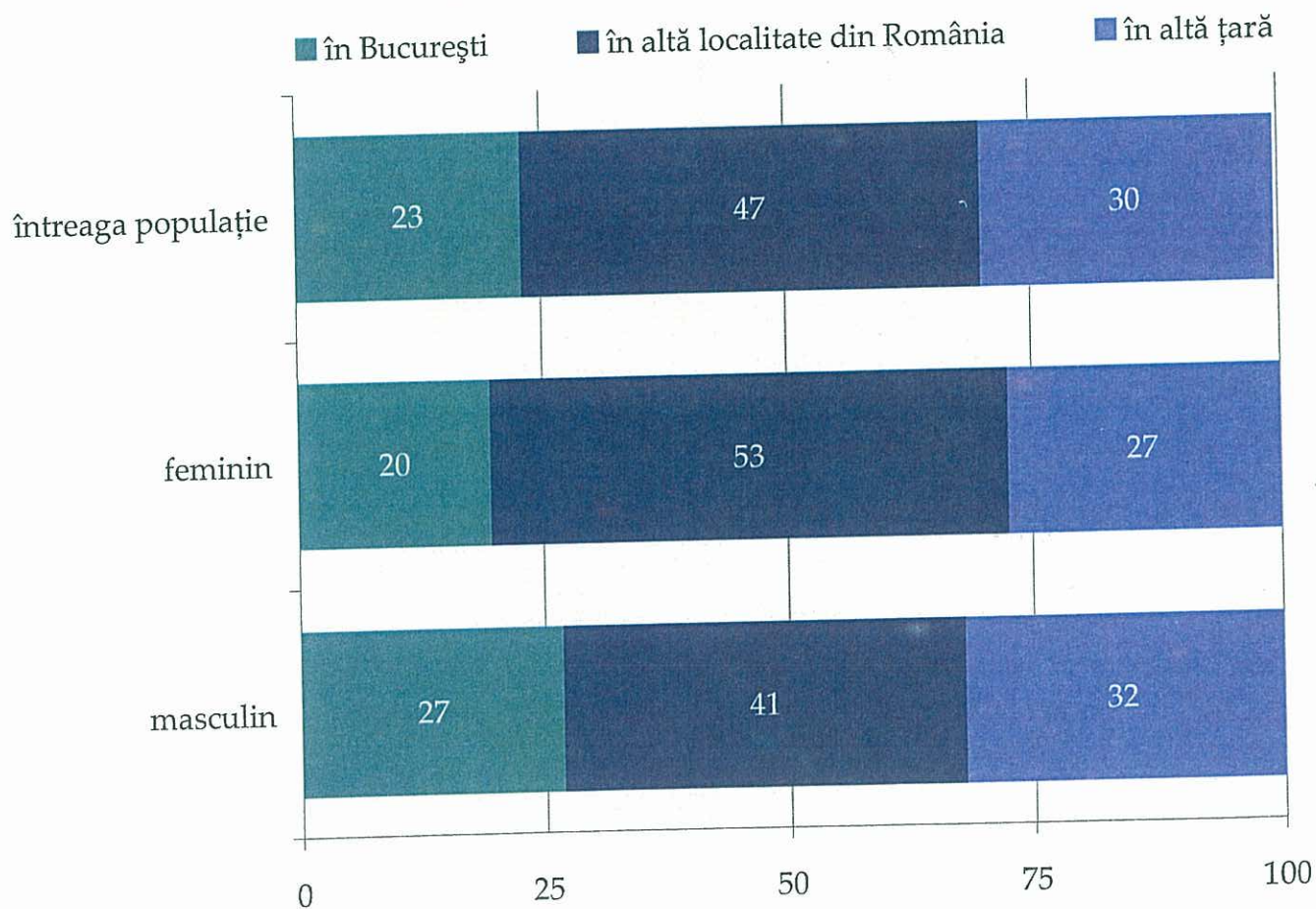
Așa cum imaginea Bucureștiului nu este nici pozitivă, nici negativă, *jumătate dintre bucureșteni cred că semenii lor sunt mândri că trăiesc în București, iar cealaltă jumătate că nu sunt mândri*. Este remarcabil faptul că această distribuție a răspunsurilor nu este influențată de gen, vârstă, nivel de educație ori statut ocupațional. Cu alte cuvinte, determinanții mândriei de a fi bucureștean nu sunt de ordin social, ci psihologici.

O altă perspectivă asupra identității este dată de sentimentul de apartenență, ceea ce presupune un angajament afectiv, de durată față de locul în care trăiește persoana respectivă. Aceasta se transmite și asupra speranțelor legate de viitor întruchipate de generația următoare. Puși în fața unei situații ipotetice în care un tânăr le-ar cere sfatul unde ar fi mai bine să trăiască și să-și întemeieze o familie, respondenții au avut de optat între București, o altă localitate din România și o altă țară. Dintre cele trei variante, *mai puțin de un sfert dintre bucureșteni ar sfătui tinerii să întemeieze o familie în București*. Cei mai mulți, aproape jumătate, au optat pentru altă localitate din România, iar alți 30% pentru altă țară.

Grafic 2.5 Credeți că cei mai mulți bucureșteni sunt mândri sau nu sunt mândri că trăiesc în București?

Grafic 2.6 Dacă un tânăr v-ar cere sfatul unde să-și întemeieze o familie, unde i-ați spune că ar fi bine trăiască, să locuiască

Spre deosebire de mândria de a fi bucureștean, s-au înregistrat diferențieri de ordin social între răspunsuri (vezi grafic 2.5).

Întemeierea unei familii în altă localitate este susținută în principal de persoane pentru care Bucureștiul ocupă doar un episod din experiența de viață. Femeile, în special cele mai în vârstă, cu un nivel mai scăzut de educație formează, care au venit în București în principal prin căsătorie, majoritatea celor care ar îndruma tinerii spre a-și întemeia o familie în altă localitate. La polul opus sunt persoane cu studii superioare din gospodării cu o stare materială mai bună, care realizează că șansele de a urca pe scara socială în România, în special din punct de vedere material, sunt substanțial legate de Capitală. A treia opțiune, cea pentru altă țară, aparține îndeosebi tinerilor bărbați necăsătoriți.

Un al treilea element al identității de bucureștean este reprezentat de diferențierea față de locuitorii altor zone din România. Și în această privință, răspunsurile au fost foarte diverse. *Cel mai adesea (46%), bucureștenii sunt percepuți a se deosebi printr-o largă paletă de însușiri morale și de caracter negative* (vezi tabel 2.2). Diferențieri pozitive au fost evocate, dar într-o mai mică măsură (32%). Acestea țin în principal de șansele de viață, concretizate într-o stare materială mai bună și acces mai facil la educație și cultură, ce derivă din locuirea în cea mai mare și importantă așezare urbană a României și mai puțin de calități morale. În fine, aproximativ o cincime dintre bucureșteni cred că nu se deosebesc de restul locuitorilor României.

Și în acest caz, femeile sunt mai critice decât bărbații, reprezentând majoritatea (60%) dintre cei care au indicat deosebiri negative, în timp ce bărbații formează majoritatea celor care au indicat deosebiri pozitive sau nici o deosebire.

Tabel 2.2 Prin ce se deosebesc bucureștenii de locuitorii altor regiuni ale României?

răspunsuri, în ordine descrescătoare	%
nu sunt deosebiți	19,5
agitați, nervoși, mereu pe fuga, arțăgoși	14,3
prin nivel de școlarizare, educație, cultura și mentalități, mai inteligenți și mai civilizați	10,6
trăiesc într-un oraș mare, cu mai multe oportunități economice și culturale	9,8
aroganți, cu tupeu, teribiliști, mofțuroși	9,7
individualiști, reci, egoiști, invidioși	9,7
mincinoși, necivilizați, neserioși, enervanți	8,5
prin alte însușiri	6,7
prin calități morale: mai activi, mai harnici, spontani, comunicativi, punctuali, cu bun simț, mai emancipați	4,5
trăiesc mai bine, sunt mai bogați	4,1
șmecheri, înșelători, certați cu legea	1,6
vorlesc mult, gălăgioși, zgomotoși	1,2
total	100

Datele calitative, colectate prin realizarea de focus grupuri, potențează această imagine mai curând negativă a Bucureștiului, în sensul nuanțării relației dihotomice dintre aspectele pozitive și cele negative. Cea mai mare parte a celor intervievați consideră că aspecte negative, precum traficul intens, zgomotul, forfota permanentă de pe străzi, sunt indicatori ai existenței unui oraș "viu", care oferă multe oportunități economice și sociale.

*Bucureștiul e un oraș agitat, dar... din agitație ies și bani.
Mulți pleacă de aici din cauza aglomerației, dar și mai mulți vin.
Sunt mai multe locuri de muncă.*

Pe lângă oportunitățile economice pe care le oferă, Bucureștiul atrage oameni din toate colțurile țării și prin statutul său de *capitală culturală*

*București, o capitală mult prea aglomerată și cu oameni lipsiți de respect, dar și un oraș al culturii și al istoriei.
Oamenii aleg Bucureștiul pentru oportunitățile economice și pentru viața culturală.*

Pe de altă parte, dificultatea conturării unor repere structurante ale construirii identității de locuitor al Bucureștiului este compensată de bogăția spirituală, alimentată de diversitatea culturală a orașului.

*Bucureștiul e un oraș bogat, nu numai din punct de vedere economic, dar și prin diversitatea lui culturală
E un oraș al contrastelor, și istorie și nou...e și kitch ..la fiecare colț de stradă, dar mai găsești și lucruri frumoase, artistice.*

Cu toate că e firesc ca cei care vin din orașe mai mici să se simtă invadați și să simtă că orașul nu te lasă să respiri, atracția pe care o exercită Bucureștiul, reprezintă o motivație suficient de puternică pentru a determina oamenii să trăiască aici, acceptând stresul, zgomotul și agitația. Altfel, nu ar mai veni atât de mulți în București.

În altă ordine de idei, un specific al imaginii Bucureștiului este greu de prins în clișee, bazate pe anumite imagini negative sau pozitive, dominante, tocmai datorită existenței unei bogății de astfel de imagini, cuprinzând parcuri, clădiri, străzi și cartiere întregi sau părți din cartiere.

Pe de altă parte, există și o identitate a fiecărui cartier, identitate asumată, în special de către locuitorii cartierelor mai vechi ale Bucureștiului.

Pentru mine, specific Bucureștiului este zona din jurul parcului Grădina Icoanei, o zonă care arată altă față a Bucureștiului, mai liniștită.

Pentru mine, Bucureștiul înseamnă strada Lipscani, fără mașini, cu terase înșesate de lume.

Unul dintre reperele ce poate constitui baza construcției identității Bucureștiului pare a fi Centrul vechi al orașului, amintit de majoritatea participanților la focus grupuri drept un punct important pe harta Bucureștiului, fie într-o notă mai sentimentală, fie într-o notă mai pragmatică, ca destinație obligatorie, pentru turiștii străini.

Centrul vechi, Curtea domnească, Hanul lui Manuc, toata partea aia, acolo mi se pare cel mai civilizat.

Importanța Centrului vechi pentru oraș generează și reacții critice privind modul în care este întreținută această zonă a orașului.

Cea mai gravă problemă e Centrul vechi, e rușinos pentru București, aici sunt case ocupate abuziv, care arată cum arată, noaptea e plin de drogați și de bețivi, care fac multă mizerie... Orice capitală are un Centru vechi, ar trebui să reprezinte mândria orașului.

O altă destinație turistică și punct de reper pentru București este reprezentată de parcurile orașului, considerate de către o parte semnificativă a celor intervievați ca făcând parte din specificul Capitalei.

Analiza datelor calitative suprapune profilului fragmentar al identității Bucureștiului, construit pe baza datelor cantitative, o imagine oarecum paradoxală a mecanismelor acestei construcții identitare.

Pe de o parte, Bucureștiul apare ca un oraș plin de viață, modern, ce oferă multe oportunități, dar și multe vicisitudini în viața cotidiană.

Pe de altă parte, Bucureștiul vechi pare a fi mult mai prezent, pe fundalul acestei agitații zilnice, decât Bucureștiul nou, reprezentat de clădirile moderne, de birouri, unde funcționează o parte importantă a celor mai importante companii care angajează forța de muncă a orașului.

Clădirile noi sunt urâte, cele vechi nu sunt întreținute.

Există și două excepții notabile, de construcții foarte recente, care sunt amintite de către o parte semnificativă dintre respondenți ca motiv de mândrie pentru bucureșteni: pasajul Basarab și noul stadion național

Un element identitar important îl reprezintă coabitarea neproblematică în mentalul colectiv a unor edificii din perioada comunistă, precum Mausoleul din Parcul Carol, Palatul Parlamentului (fosta Casă a poporului), Casa presei libere (fosta Casă a Scânteii), Politehnica, alături de construcții antbelice și interbelice, precum Arcul de Triumf, Ateneul român, Universitatea București, Palatul Cotroceni și alte clădiri, reprezentative pentru perioada antecomunistă. Cei intervievați par a-și asuma întreaga istorie a Bucureștiului, identificându-se cu o Capitală pe care o consideră un oraș al contrastelor.

3. Calitatea vieții

Creșterea calității vieții (personale și colective), îmbunătățirea condițiilor de viață și creșterea oportunităților pentru împlinirea proiectelor de viață ale cetățenilor sunt (sau ar trebui să fie) parte a dezvoltării durabile a oricărei metropole din Uniunea Europeană. Calitatea vieții unei persoane depinde atât de caracteristicile individuale (motivație, resurse, educație etc.) și alegerile pe care le face în cursul vieții cât și de mediul de viață, de oportunitățile pe care le oferă acesta pentru împlinirea vieții pe care o prețuiește și pe care și-o dorește.

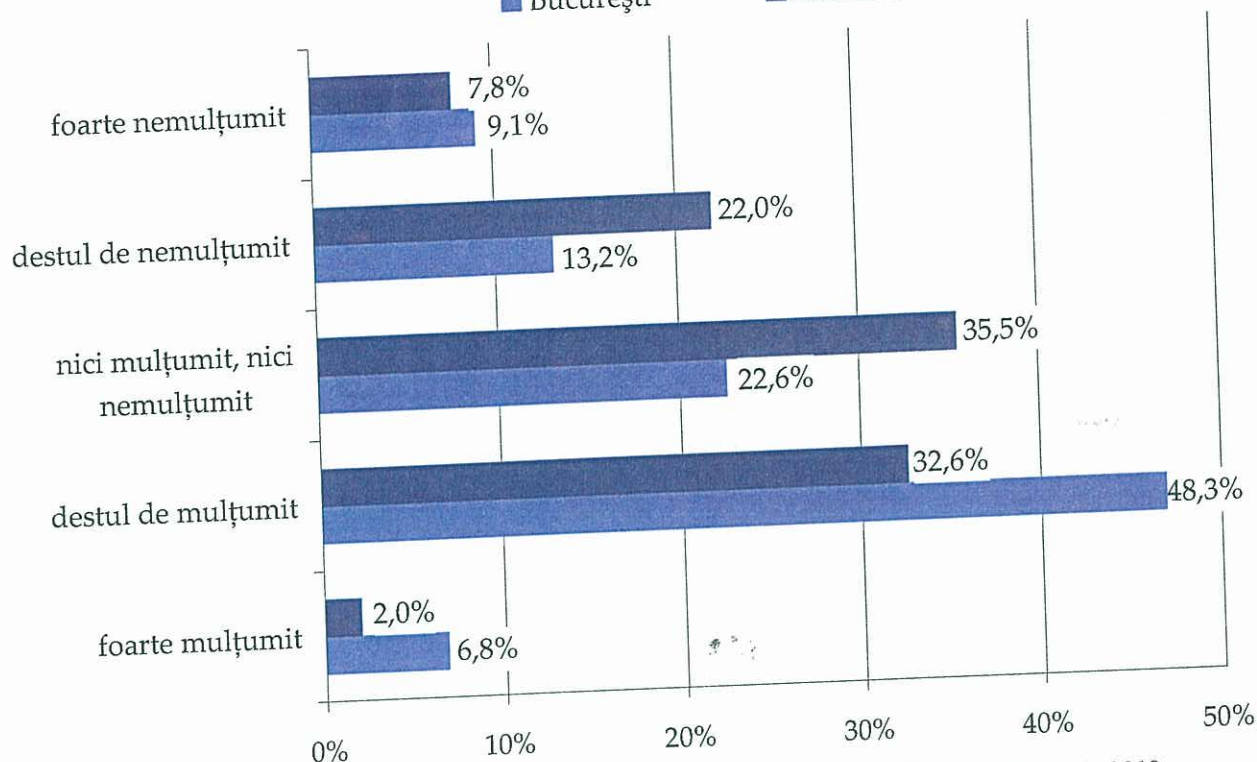
Calitatea vieții în București poate fi analizată pe baza datelor statistice, obiective, referitoare la condițiile de viață (infrastructură, transport, poluare, servicii de sănătate etc.) Autorii acestui studiu au optat, însă, pentru o cale alternativă de diagnoză a calității vieții: evaluările pe care le fac oamenii vieții lor și mediului social în care trăiesc.

Satisfacția cu viața (graficul nr. 3.1) este un indicator sintetic (un index), general, expresia unui „bilanț” al felului în care oamenii trăiesc în variatele sfere ale vieții lor. Majoritatea bucureștenilor (55%) sunt mulțumiți cu viața lor, o proporție care depășește media națională (35%).

Bărbații sunt mai frecvent mulțumiți cu viața (63%) decât femeile. Satisfacția scade odată cu înaintarea în vârstă: de la (71%) în rândul persoanelor care au sub 39 de ani la 30% după 60 de ani, un stadiu de viață în care oamenii sunt înclinați să își facă bilanțul realizărilor și eșecurilor, al împlinirilor și dezamăgirilor. Persoanele căsătorite au tendința să fie mai frecvent mulțumite (59%) decât persoanele singure, necăsătorite, divorțate sau văduve (48%).

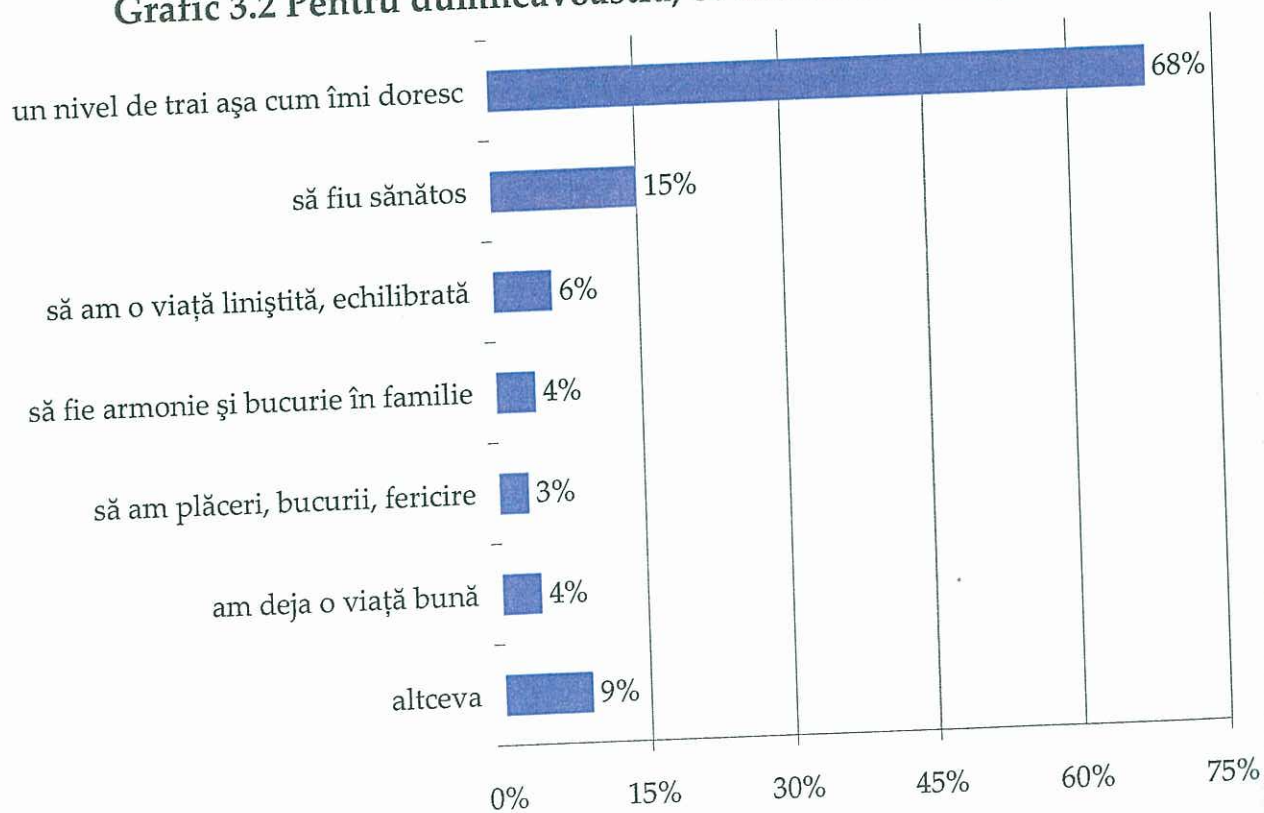
Grafic 3.1 Satisfacția cu viața

■ București ■ România

Notă: pentru România, sursa este baza de date a ICCV Calitatea vieții în România 2010

Grafic 3.2 Pentru dumneavoastră, ce înseamnă o viață bună?

Notă: suma procentelor este mai mare de 100% pentru că oamenii au formulat două sau trei răspunsuri

Satisfacția cu viața crește odată cu nivelul de școlarizare: de la 33% în rândul persoanelor cu școală generală la 64% în rândul absolvenților învățământului superior. Proporția oamenilor mulțumiți cu viața este mai mare în rândul persoanelor active economic (68%) decât a celor inactive, a salariaților prin comparație cu pensionarii, a persoanelor cu ocupații înalte (78%)-manageri și personal cu studii superioare - față de lucrătorii manuali.

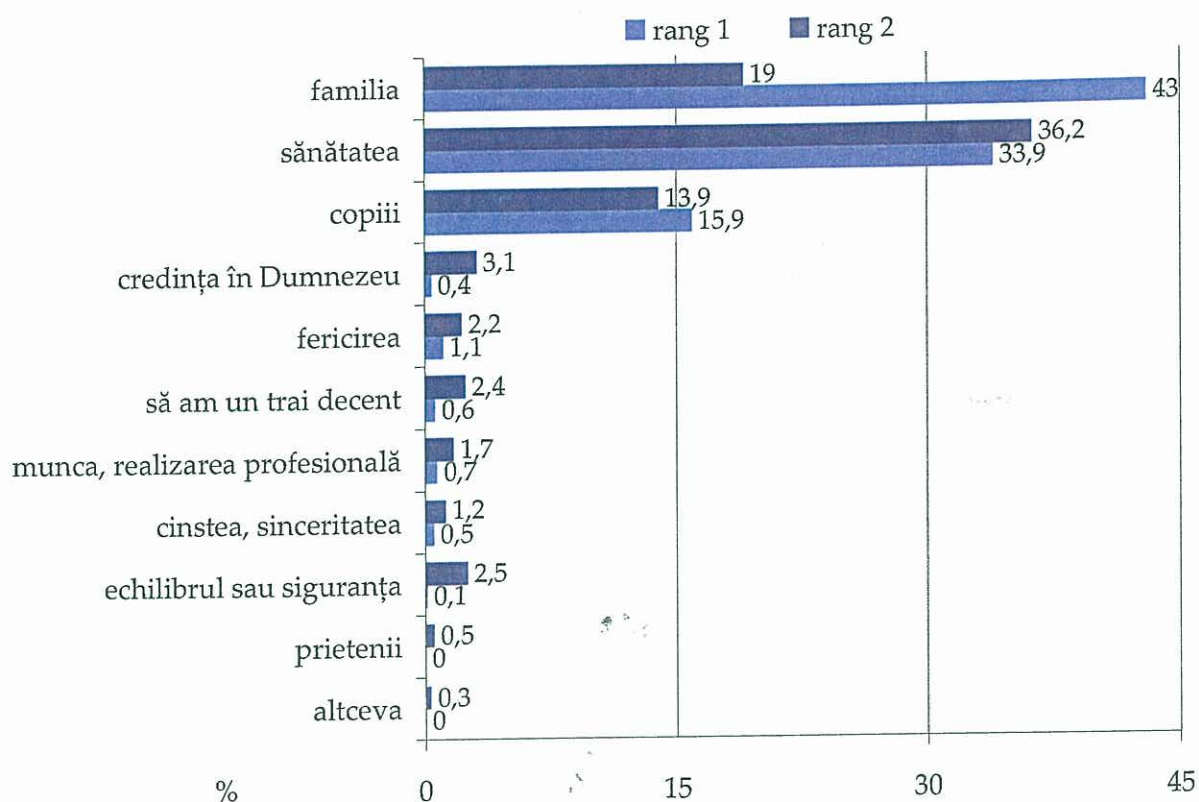
Satisfacția generală cu viața nu este independentă de evaluările pe care le fac oamenii variatelor domenii ale vieții lor: familia, locuința, sănătatea sau veniturile. Gradul satisfacției cu veniturile personale ocupă un loc central prin influența directă asupra mulțumirii sau nemulțumirii cu viața, precum și prin acțiunea mediatoare în relațiile acestea cu evaluările din diferite domenii ale vieții.

Banii pot cumpăra fericirea? O parte a variației interindividuale a satisfacției cu viața se explică prin gradul de bunăstare. Dar pentru cea mai mare parte a diferențelor din gradul mulțumirii sau nemulțumirii cu viața trebuie explicată prin alți factori decât veniturile unei persoane.

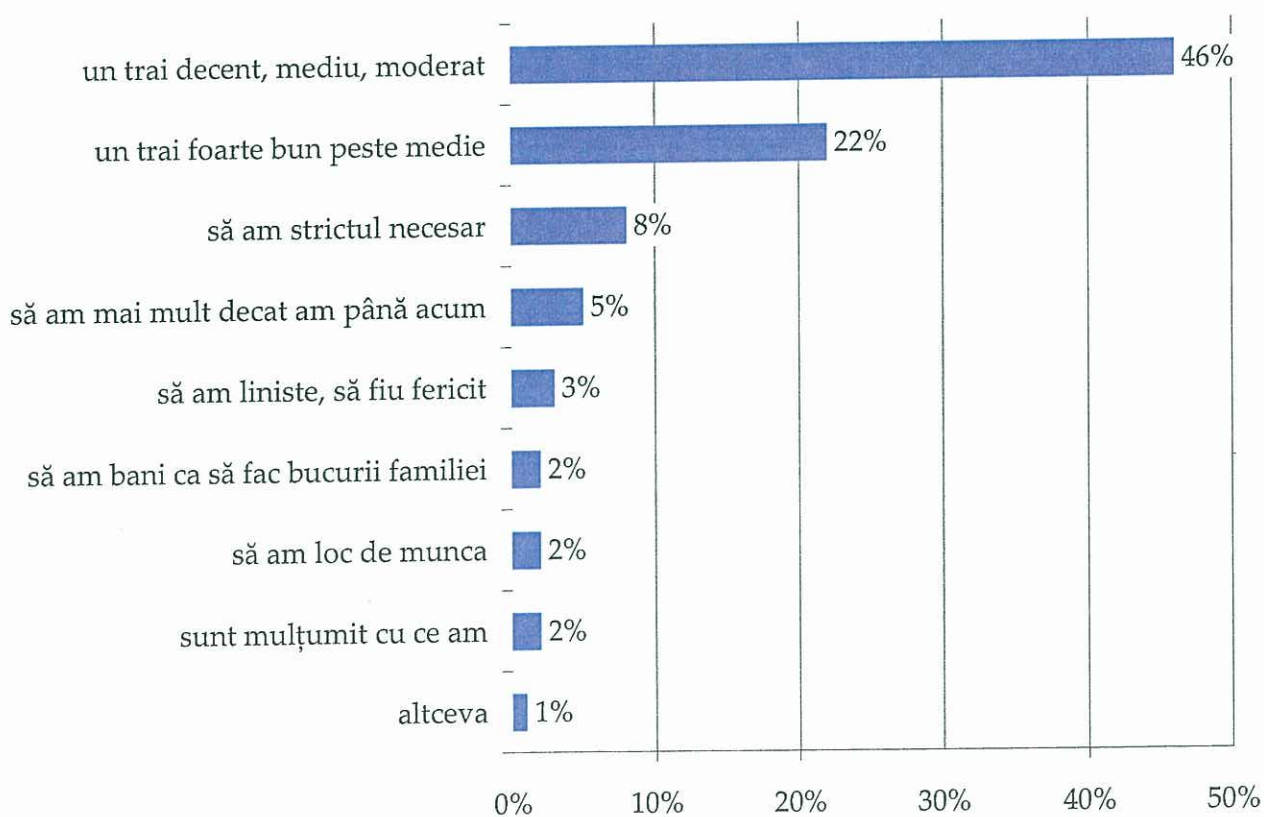
Satisfacția cu viața este rezultatul unei comparații între ceea ce oamenii observă (percep) în diferitele domenii ale vieții lor și standardele, criteriile, așteptările pe care le au. Ce vor oamenii de la viață? Cercetările Institutului de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române au arătat că viziunea românilor (descrisă prin 14 componente), ceea ce prețuiesc în viață, nu îi deosebește de alți cetățeni ai Uniunii Europene.

Aceste reprezentări ale vieții bune sunt construcții sociale, asimilate individual prin socializare, interacțiuni sociale, experiențe directe și indirecte în cursul vieții.

Grafic 3.3 Pentru dvs., ce este cel mai important în viață, ce prețuiți cel mai mult ?

Grafic 3.4 Descrieți pe scurt nivelul de trai pe care îl doriți pentru dvs. și familie

notă: suma procentelor este mai mare de 100% pentru că au fost două sau trei răspunsuri

Ce fel de viață își doresc bucureștenii ? Opțiunea pentru o metodă calitativă de culegere a datelor (întrebări deschise) are drept consecință faptul că au fost identificate aspirațiile aflate în vârful ierarhiei scopurilor de viață ale bucureștenilor: cele mai importante aspecte (domenii) ale vieții lor, precum și nevoile individuale devenite urgente (graficul nr. 3.2). Acestea constituie agenda personală de viață a bucureștenilor.

Mai mult de două treimi dintre locuitorii metropolei când se gândesc la viața bună au în vedere, în primul rând, *standardul de viață* la care aspiră, fie că este vorba de satisfacerea trebuințelor vitale, fie de un nivel de trai foarte bun care să le permită orice doresc. *Sănătatea* este o prioritate pentru 15% dintre bucureșteni. O proporție similară așează pe primele două locuri alte aspecte ale vieții: liniștea, echilibrul, armonia în familie sau bucuriile și fericirea. Doar patru dintr-o sută de bucureșteni nu au aspirații pentru ca au deja o viață bună.

Veniturile actuale influențează felul în care oamenii își gândesc prioritățile de viață: săracii (cei pentru care veniturile nu ajung nici pentru strictul necesar) se gândesc mai frecvent (75%) la *standardul de viață* decât cei cu un nivel de trai peste medie (50%)

Pe baza evaluării diferitelor domenii ale vieții pe care o trăiesc, bucureștenii au identificat „punctele critice”, problemele cu care se confruntă, și au stabilit priorități care se constituie într-o *agenda personală* de viață. Așa cum se observă, ierarhia problemelor se bazează pe două criterii fundamentale: a) nevoile economice (consumul de bunuri și servicii) și b) valorile pe care le împărtășesc și care le structurează scopurile de viață.

Conținutul principal al reprezentării sociale al vieții bune îl formează *valorile*: materiale (care vizează consumul de bunuri și servicii) și non-materiale (liniștea, siguranța, armonia în familie etc.)

Mai mult de nouă din zece locuitori ai capitalei așează *pe primele două locuri ale ierarhiei valorilor familia și copiii* (graficul nr. 3.3).

Șapte din zece bucureșteni acordă importanță maximă *sănătății*: cei mai mulți se gândesc la sănătatea familiei și mai puțin de o treime dintre ei au în vedere sănătatea personală. Sunt și alte valori care structurează viața locuitorilor metropolei în proporții, însă, mult mai scăzute: dragostea, fericirea, munca etc.

Dacă avem în vedere că dragostea și credința în Dumnezeu sunt foarte importante pentru fiecare al noulea locuitor al orașului (care se adaugă celor care prețuiesc familia), atunci putem spune că viața bucureștenilor este organizată în jurul „*iubirii*”, al afecțiunii pe care doresc să o împărtășească cu cei apropiați (în principal, rudele).

Interesant este că, bunăstarea nu este valorizată decât de 3% dintre bucureșteni. Pentru ceilalți, există o *diviziune clară între nevoile materiale ale vieții și valorile nonmateriale*.

Care este nivelul de trai la care aspiră bucureștenii ? Doar doi dintr-o sută de locuitori ai capitalei sunt mulțumiți cu ce au și nu își doresc mai mult. Restul sunt în căutarea unui trai mai bun (graficul nr. 3.4).

Aspirațiile materiale variază de la un om la altul: unii se gândesc la minimul de trai, alții la un trai îmbelșugat; unii își doresc un loc de muncă (ca sursă de bani), alții sunt hedoniști (plăceri, bucurii, fericire).

București – o perspectivă sociologică

Opt dintr-o sută de bucureșteni ar dori să aibă *strictul necesar*: „mă mulțumesc cu ce îmi da Dumnezeu”; „să am ce mânca”; „să pot cumpăra medicamente”; să nu am grija facturilor” etc.

Cei mai mulți oameni (46%) își doresc un *trai decent*, moderat, satisfăcător.

Mai mult de o cincime dintre locuitorii capitalei aspiră la un *nivel de trai peste medie*, „fără griji”, care „să le permită să aibă tot ce își doresc”, „ca în Occident”. Proporția acestora crește în funcție de nivelul bunăstării personale: de la 18% între cei săraci la 31% printre persoanele care au un *trai decent*.

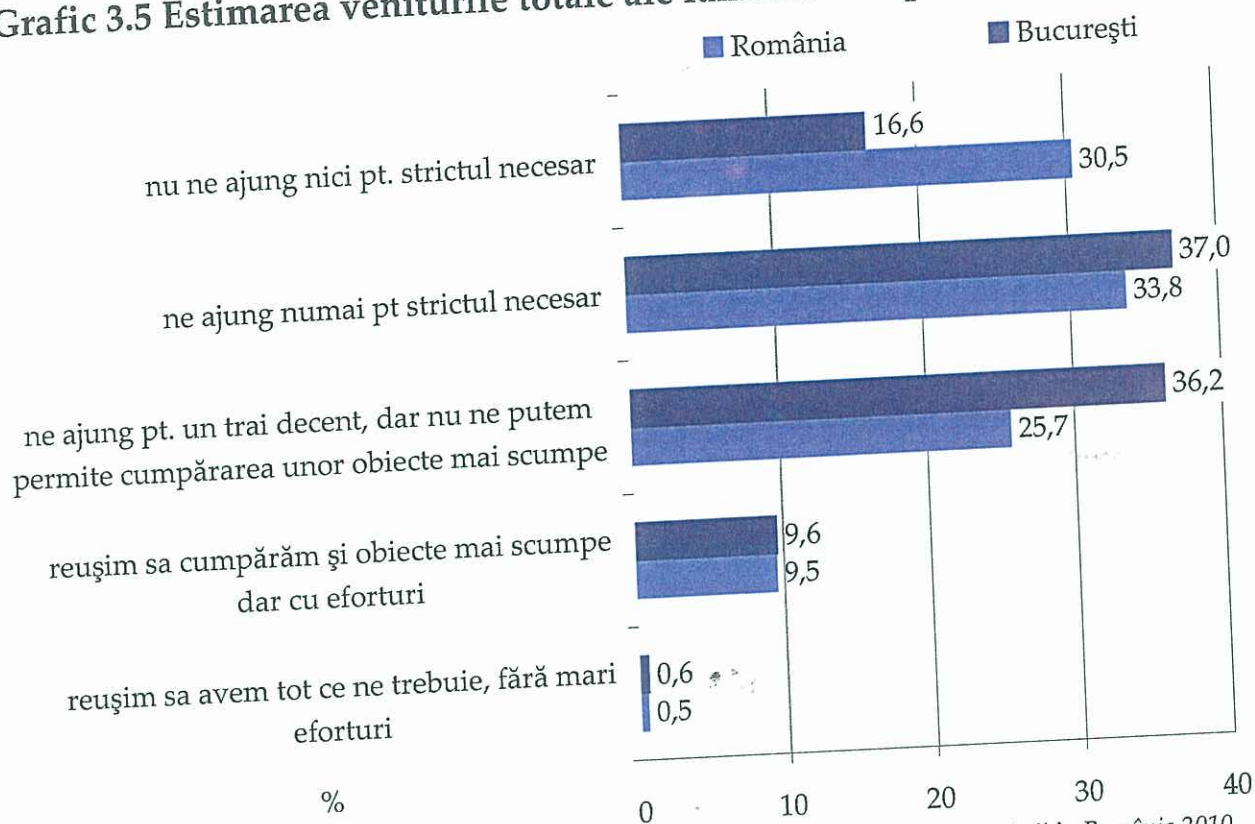
În rezumat, imaginea vieții bune este structurată fundamental pe trei dimensiuni: standardul de viață, sănătatea și valorile non-materiale (care se referă la relațiile cu alți oameni).

Exceptând referirile la satisfacerea nevoilor fundamentale, vitale (care dacă nu sunt satisfăcute pun în pericol viața), toate celelalte aspecte ale vieții sunt invocate pentru că sunt prețuite, considerate foarte importante (valorizate).

Agenda bucureștenilor este dominată de standardul de viață, componenta cea mai frecvent invocată în reprezentările vieții bune. Cum ar putea fi caracterizată bunăstarea locuitorilor capitalei ?

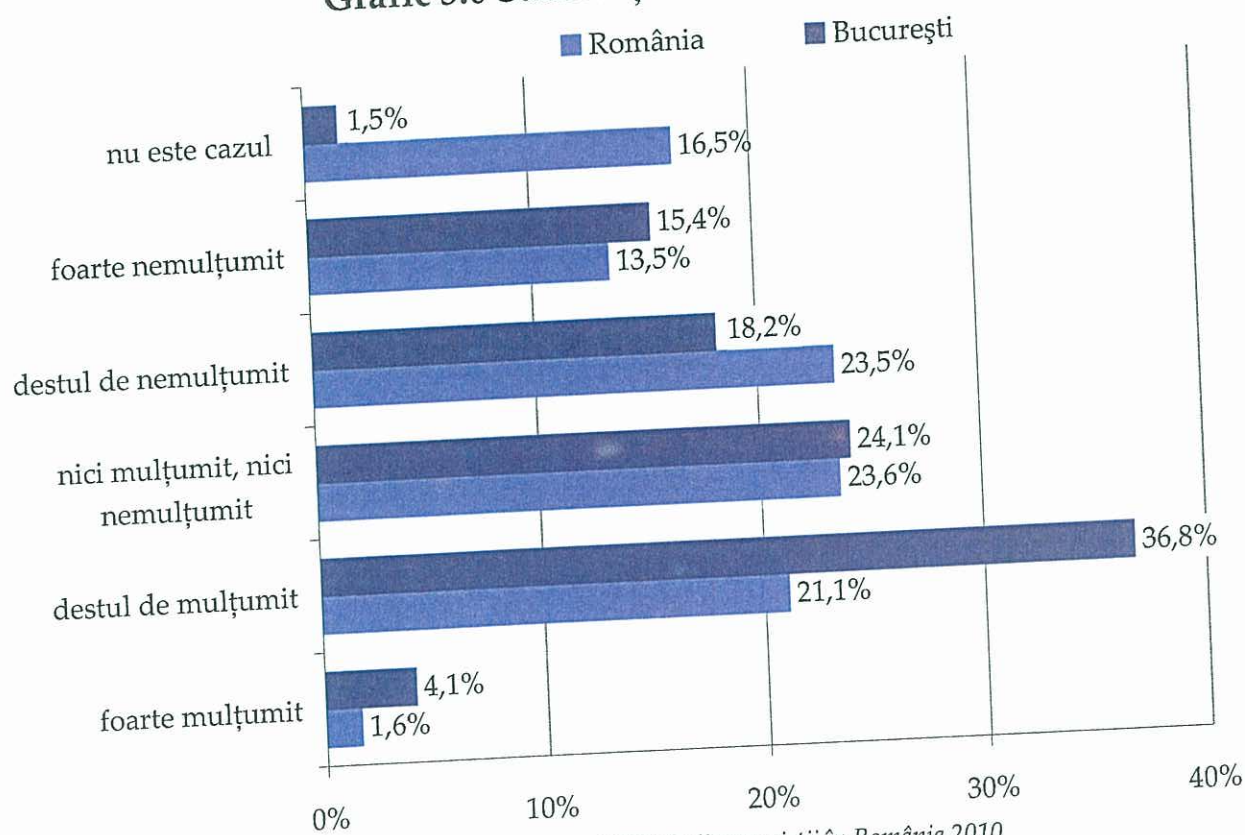
În medie, bucureștenii au venituri mai mari decât restul țării. Situația obiectivă a veniturilor se observă în *evaluările subiective ale bunăstării* (graficul nr. 3.5)

Grafic 3.5 Estimarea veniturile totale ale familiei în raport cu necesitățile

notă: pentru România, sursa este baza de date a ICCV Calitatea vieții în România 2010

Grafic 3.6 Satisfacția cu veniturile

notă: pentru România, sursa este baza de date a ICCV Calitatea vieții în România 2010

București – o perspectivă sociologică

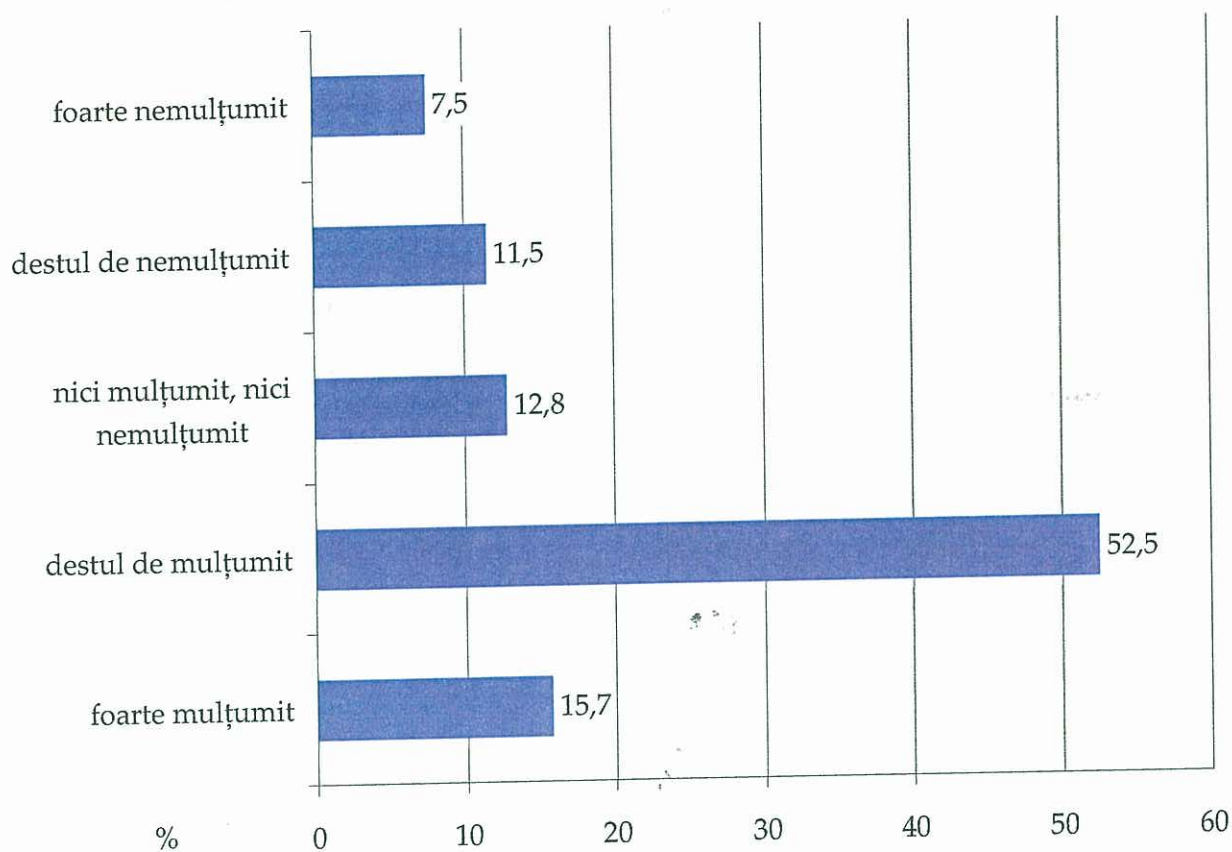
În București, proporția persoanelor care spun că „veniturile totale ale familiei nu ajung nici pentru strictul necesar” este aproape de două ori mai mică decât în ansamblul României. Și, totuși, circa (17%) dintre bucureșteni sunt săraci și mai mult de o treime dintre locuitori au venituri care „ajung numai pentru strictul necesar”. Aproape jumătate dintre locuitorii capitalei au un nivel decent de trai (46%).

Când își evaluează *veniturile* (graficul nr. 3.6), patru din zece bucureșteni (41%) sunt mulțumiți, o proporție de aproape două ori mai mare decât în totalul populației țării. La polul opus se află nemulțumiții cu veniturile de care dispun (34%). Ceilalți nu au o reacție afectivă când își evaluează banii de care dispun (25%).

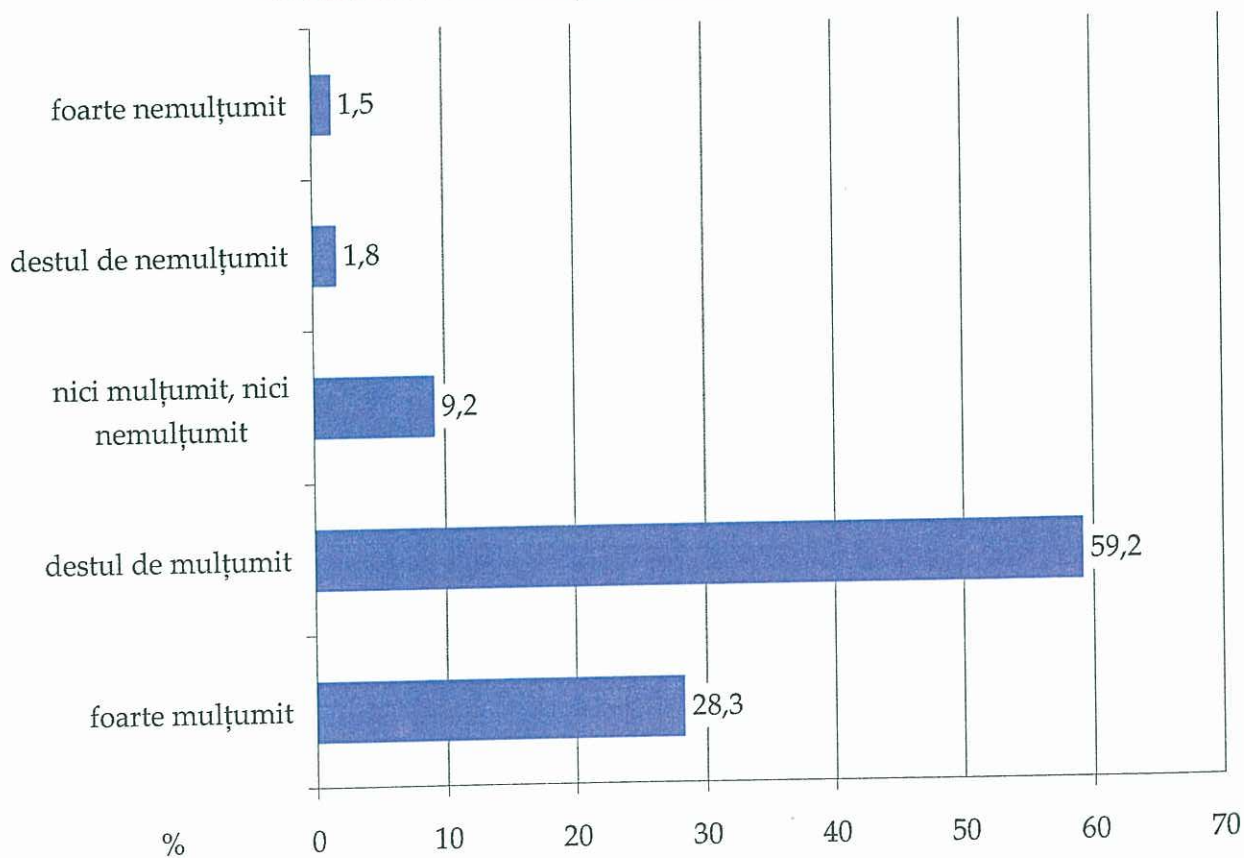
Satisfacția cu veniturile variază în funcție de gen, stadiu de viață, educație, statut ocupațional și ocupație. Bărbații sunt mai frecvent satisfăcuți cu veniturile (63%) decât femeile; la fel, tinerii (71%) prin comparație cu vârstnicii, persoanele căsătorite (59%) față de cei singuri. Proporția persoanelor mulțumite crește odată cu nivelul de școlarizare, fiind maximă la absolvenții învățământului superior care sunt activi din punct de vedere economic.

Familia este, așa cum am văzut, spațiul de viață cel mai important pentru bucureșteni. Acesta este principiul fundamental în jurul căruia se organizează viața oamenilor, le motivează comportamentul social și îi orientează în relațiile sociale. Ca nod central în sistemul de valori pe care le împărtășesc locuitorii capitalei, ca și românii în general, creează *un stil de viață particular* care-i deosebește de cetățenii altor regiuni ale Uniunii Europene.

Grafic 3.7 Satisfacția față de relațiile din familie

Grafic 3.8 Satisfacția cu starea de sănătate

Relațiile dintre soți, dintre părinți și copii sunt principala sursă de satisfacție a bucureștenilor (87%), așa cum este și pentru restul românilor (graficul nr. 3.7).

Satisfacția cu relațiile din familie este asociată semnificativ cu gradul de mulțumire sau nemulțumire cu viața. Influența familiei, însă, este moderată de problemele (și insatisfacția) generate de alte domenii ale vieții personale cum sunt veniturile sau sănătatea.

Focalizarea pe viața de familie sporește șansele oamenilor de a fi fericiți, dar poate și să aibă efecte variate, pozitive sau negative, asupra relațiilor cu alți oameni.

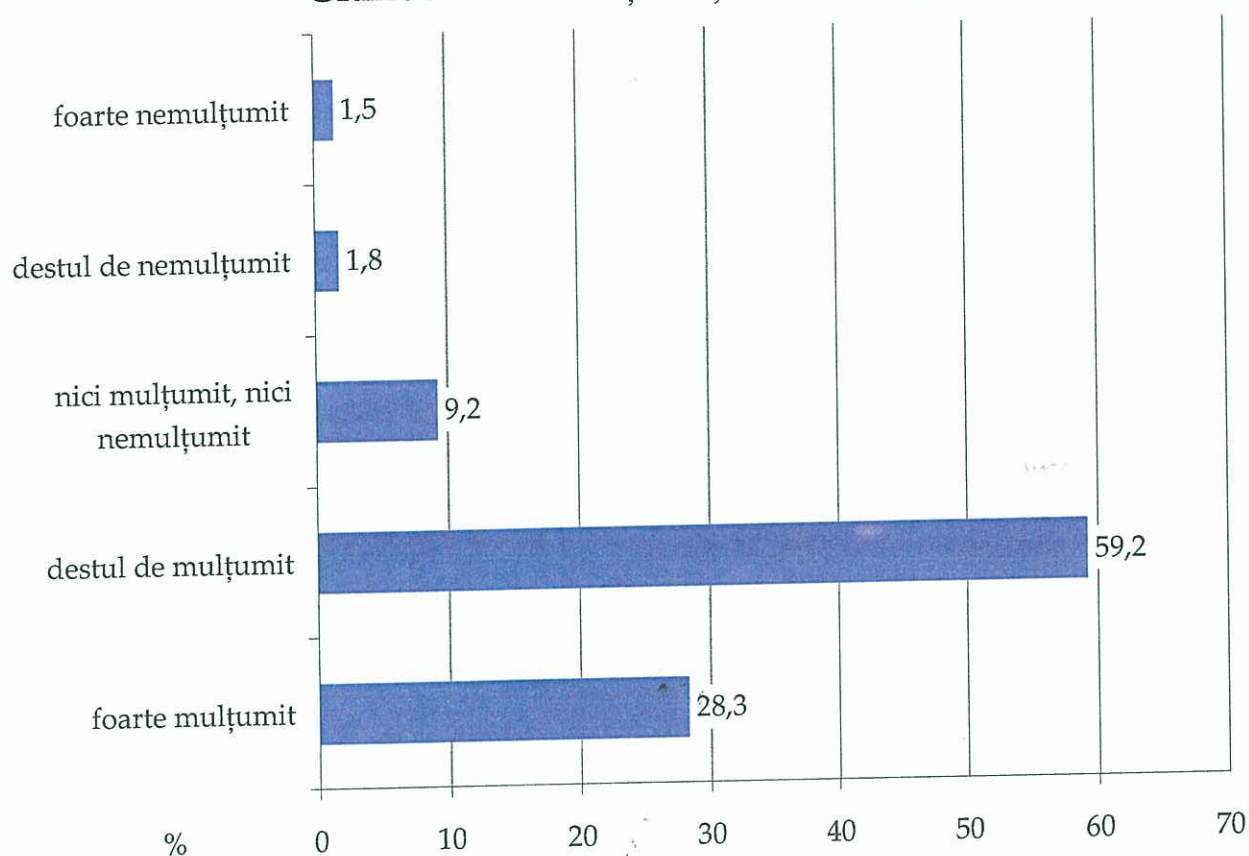
Puternic valorizată, *sănătatea* este o sursă de mulțumire pentru mai mult de două treimi dintre locuitorii capitalei (68%). Fiecare al cincilea bucureștean (19%) este nemulțumit cu starea sănătății sale (graficul nr. 3.8).

Evaluările pe care oamenii le fac stării lor de sănătate variază în funcție de gen, stadiu de viață și educație.

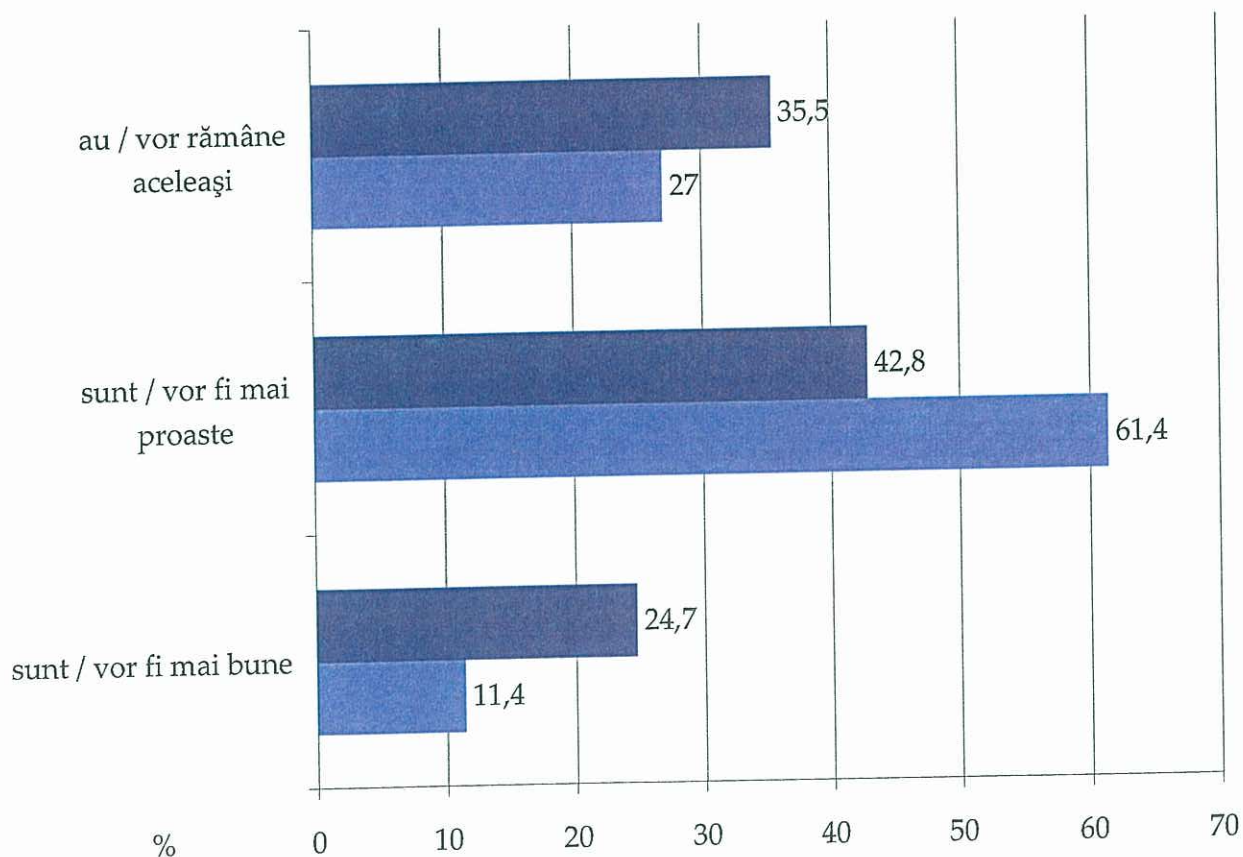
Proporția persoanelor mulțumite cu sănătatea lor este mai mare în rândul tinerilor (84%) și al absolvenților de învățământ superior (74%).

Bunăstarea subiectivă, bazată pe evaluarea veniturilor și cheltuielilor, precum și satisfacția cu veniturile influențează evaluarea sănătății. Circa 85% dintre persoanele satisfăcute cu veniturile sunt, simultan, mulțumite și cu starea sănătății.

Grafic 3.8 Satisfacția față de locuință

Grafic 3.9 Percepții ale evoluției condițiilor de viață

București – o perspectivă sociologică

Cei mai mulți bucureșteni (83%) sunt proprietari ai *locuinței*. Fiecare al șaptelea locuitor al capitalei (14%) stă în casa părinților, bunicilor sau a socrilor.

Locuința este altă sursă de satisfacție, alături de familie, pentru bucureșteni: 85% sunt mulțumiți (graficul nr. 3.9).

În concluzie, pentru locuitorii metropolei familia și locuința sunt motivele principale de satisfacție.

Cei mai mulți locuitori ai capitalei sunt mulțumiți cu viața pe care o au; la polul opus se află fiecare al cincilea bucureștean nemulțumit. Sursele de satisfacție cele mai importante sunt familia, locuința și, într-o mai mică măsură, sănătatea. Veniturile sunt sursă de insatisfacție pentru fiecare al treilea locuitor al metropolei. Majoritatea bucureștenilor au venituri care ajung, într-o măsură mai mare sau mai mică, doar pentru strictul necesar al unei gospodării.

Agenda personală este dominată pentru doi din trei bucureșteni de problemele asigurării standardului de viață la care aspiră. Sănătatea este o prioritate pentru 15% dintre locuitorii capitalei.

Realizarea aspirațiilor de viață nu depinde numai de motivația, resursele, educația și alegerile pe care le face individul. Mediul social (în sens larg) al comunității, condițiile de viață sunt la fel de importante.

Structura de oportunități, precum și politicile sau programele administrației locale pot favoriza sau, dimpotrivă, defavoriza împlinirea aspirațiilor și proiectelor de viață ale membrilor comunității urbane.

Cei mai mulți bucureșteni (62%) apreciază că, față de acum trei ani, condițiile de viață din București sunt mai proaste (graficul nr. 3.10).

Când privesc spre viitorii trei ani, mai mult de patru din zece bucureșteni (42%) sunt pesimiști și apreciază că, condițiile de viață vor fi mai proaste. Aceștia se adaugă celor care afirmă că condițiile de viață vor rămâne aceleași (graficul nr. 3.10).

Evaluările evoluției mediului de viață în ultimii trei ani sunt asociate puternic cu proiecțiile pentru viitor: 86% dintre cei care apreciază negativ schimbările din ultima perioadă sunt pesimiști cu privire la următorii ani și cred că condițiile de viață se vor înrăutății sau vor rămâne la fel de proaste ca în prezent.

Ceea ce îi separă pe cei cu o viziune pesimistă de optimiști sunt veniturile și poziția pe scara bunăstării economice: evaluări negative și pesimism la cei care trăiesc cu venituri aflate la limita acoperirii strictului necesar; evaluările pozitive și optimismul sunt mai des întâlnite la ceilalți.

4. Agenda cetățeanului

Din analiza datelor culese pe bază de chestionar, a reieșit că bucureștenii au semnalat o paletă destul de largă de probleme ale orașului (tabel 4.1, grafic 4.1). Chestionarul a permis fiecărui respondent să indice maximum trei probleme la alegere, fără o listă de răspunsuri predeterminate din care să aleagă. Dintre problemele semnalate, primele două sunt curățenia și infrastructura, care cumulează aproape o treime din totalul opțiunilor și circa 40% din prima opțiune.

Analiza datelor colectate prin focus grupuri, aduce completări interesante, în special pe două dintre dimensiunile analizei propuse:

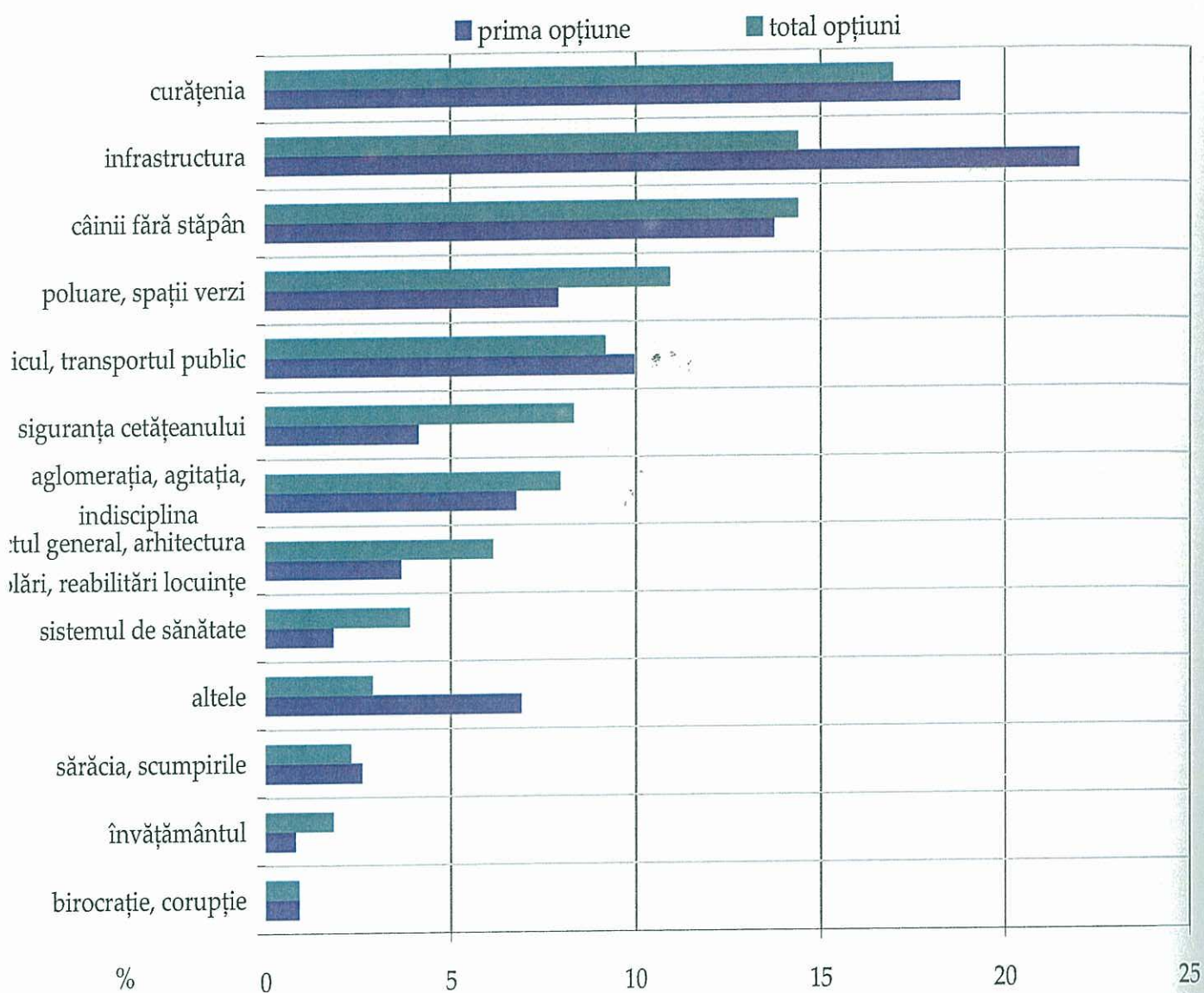
- percepția asupra modului în care ar trebui să se realizeze prioritizarea cheltuielilor Primăriei capitalei;
- opțiunile exprimate asupra modalităților de rezolvare a acestor probleme

Prioritatea este dată de gravitatea percepută a problemelor identificate în discuțiile de tip focus grup.

Într-o primă fază a discuției, cvasimajoritatea celor intervievați au adus în discuție cam același tip de probleme, fie ele probleme de ordin mai general, precum cele legate de starea infrastructurii, dar și probleme particulare, precum cea a câinilor fără stăpân.

Controversele ce au alimentat dinamica de grup au apărut în ceea ce privește modul de prioritizare a rezolvării problemelor cetățenilor Bucureștiului, dar și în ceea ce privește modalitățile concrete de rezolvare a acestor probleme.

Grafic 4.1 Care ar fi problemele cele mai urgente ale Municipiului București? (maxim trei opțiuni)

Dacă în privința curățeniei (17% din totalul opțiunilor, 18,8% din prima opțiune), este mai evident la ce se referă – prezența gunoaielor, a mizeriei pe străzi și în piețe – categoria infrastructură (14,4% din total opțiuni, dar 22% din prima opțiune) include la rândul său diverse alte subprobleme, precum: disponibilitatea parcarilor, acoperirea rețelei de canalizare, starea străzilor (asfaltare, gropi), iluminatul public, marcajele rutiere, pavarea și schimbarea bordurilor.

Câinii fără stăpân ocupă poziția a treia în clasamentul problemelor (14,3%). Având la origine demolările de case din anii '70-'80 pentru sistematizare și construcția de noi cartiere de blocuri, problema câinilor fără stăpân, ai străzii, vagabonzi sau comunitari nu este întâlnită în vestul Europei, dar este prezentă și în alte capitale din zonă, precum și în marile orașe din Asia, îndeosebi în India.

Problema „verde”, fie că este vorba de poluare, zgomot, calitatea apei, reciclare și separația deșeurilor sau de lipsa spațiilor verzi și tăierea abuzivă a arborilor, ocupă poziția a patra în totalul opțiunilor (10,9%) și a cincia ca primă opțiune (7,9%).

Alte probleme importante semnalate de bucureșteni sunt circulația și condițiile de trafic, incluzând aici calitatea și acoperirea transportului în comun (9,2%) și elemente ce țin de ordinea publică, respectiv consumul de droguri, nesiguranța în casă și pe stradă, prezența cerșetorilor, a infractorilor, îndeosebi cei specializați în furt și tâlhării.

Dintre problemele semnalate, unele nu țin de activitatea și aria de responsabilitate a Primăriei, ci de condițiile generale economice și sociale: sărăcia, scumpirile, plata facturilor, situația pensionarilor, lipsa locurilor de muncă etc.

Tabel 4.1 Care ar fi problemele cele mai urgente ale Municipiului București?

răspunsuri, în ordinea descrescătoare	prima opțiune %	total opțiuni %
absența curățeniei, mizeria	18,8	17,0
câinii fără stăpân	13,7	14,4
infrastructura, străzile (gropi, asfaltare), pavare, canalizarea, parcarile, iluminatul public, marcaje rutiere	22,0	14,4
poluarea, spații verzi, parcuri, calitatea apei, zgomotul	7,9	10,9
aglomerația din trafic, transportul în comun	10,0	9,2
nesiguranța în casă și pe stradă, consumul de droguri, cerșetorii, răufăcătorii, romii	4,1	8,3
aglomerația, agitația, lipsa de disciplină	6,8	8,0
clădirile vechi degradate, arhitectura, șantierele, distrugerea caselor vechi și a monumentelor, lipsa locuințelor, reabilitarea termică	3,7	6,1
sistemul de sănătate, spitalele	1,8	3,9
sărăcia, scumpirile	2,6	2,3
învățământul	0,8	1,8
altele	5,7	1,3
birocrația, corupția, cheltuiala banului public	0,9	0,9
lipsa locurilor de muncă	1,0	0,9
piețele, care lipsesc în unele zone și aprovizionarea	0,1	0,7
total	100	100

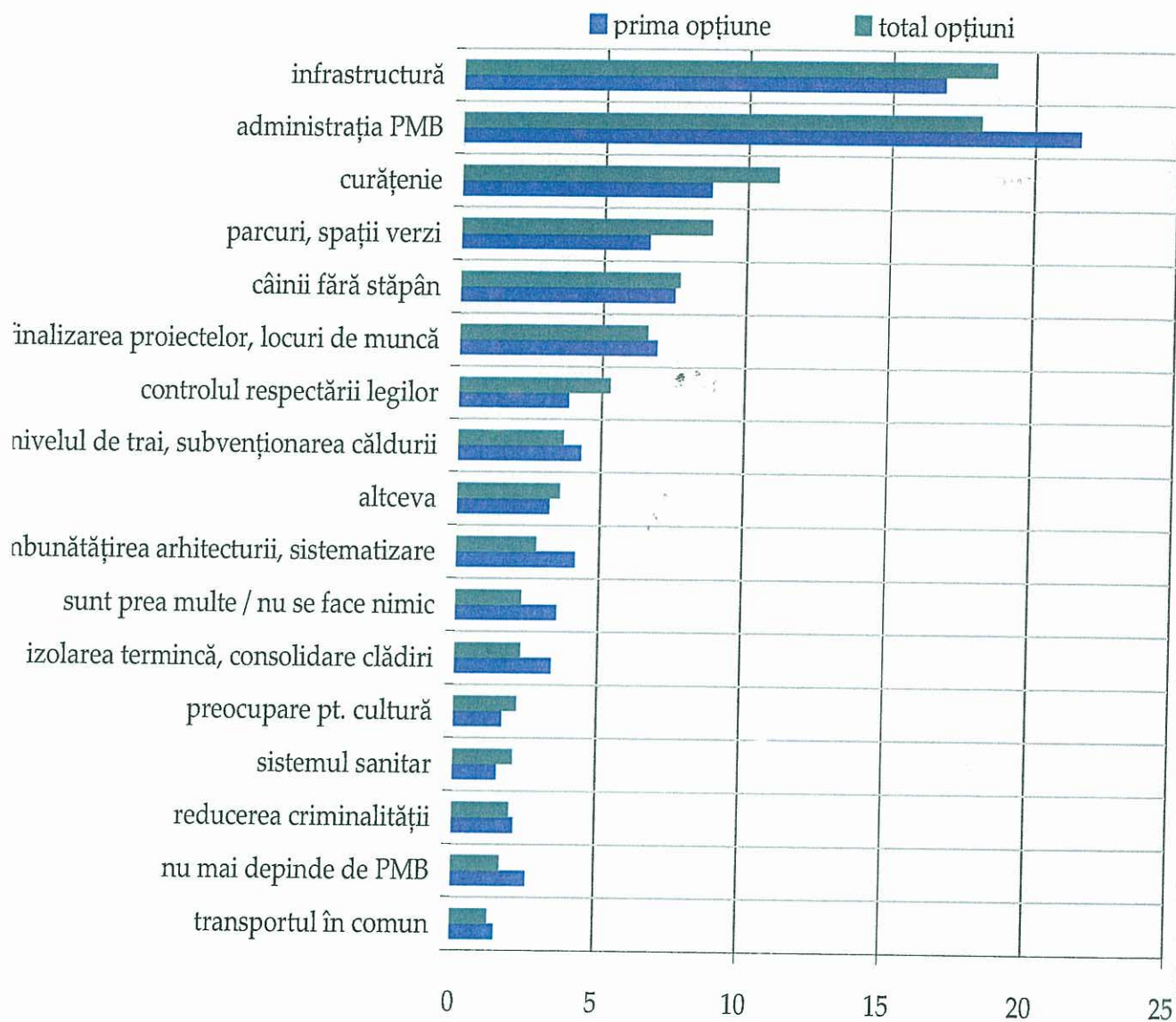
Asupra a ceea ce ar trebui să facă Primăria Capitalei pentru îmbunătățirea condițiilor de viață, se remarcă o diferențiere în ordinea importanței față de problemele semnalate, în special în privința primelor opțiuni (tabel 4.2, grafic 4.2). Astfel, curățenia este prima problemă semnalată, dar ocupă abia poziția a treia în rândul acțiunilor.

Infrastructura este percepută ca prima direcție de acțiune după totalul opțiunilor (18,6%). Bucureștenii ar dori să se construiască șosele pentru a fi drumurile mai aerisite, alte poduri suspendate, străzile să fie asfaltate și lărgite, benzi pentru biciclete, parcări, o mai bună reglementare a traficului auto, introducerea de zone pietonale, canalizarea să fie extinsă. După cum se observă unele dintre aceste cerințe sunt mutual exclusive, precum extinderea carosabilului *sau* benzi pentru bicicliști și zone pietonale.

Pe de altă parte, cele mai multe dintre aceste răspunsuri relevă și existența unui curent de opinie minoritar, dar substanțial numeric și vocal, care are la bază o viziune de viață urbană având autoturismul ca principal mijloc de transport. Totodată, este o viziune de dezvoltare urbană opusă modelului vest european, care pune accent pe transportul în comun, reducerea poluării urbane și a consumului de hidrocarburi și mai curând apropiată celui nord-american. Din punct de vedere social, este expresia unui model consumerist, mergând până la consumul ostentativ, în care mașina nu mai este numai un mijloc de deplasare între două puncte, ci mai ales un indicator al poziției sociale.

În cadrul focus grupurilor, majoritatea participanților au considerat problema numărului mare de mașini din București ca foarte importantă, deoarece generează probleme legate de supraaglomerarea orașului, atât în trafic, cât și în parcările amenajate și, mai ales, în cele neamenajate.

Grafic 4.2 Ce ar trebui să facă Primăria Generală pentru îmbunătățirea condițiilor de viață în București?

Una dintre persoanele intervievate prezintă foarte plastic această situație :

Mie, a ajuns să-mi fie frică, într-o zi, să nu blocheze și ușa de la lift vreo mașină.

Problema traficului bucureștean, recunoscută ca atare de către majoritatea celor intervievați, naște anumite controverse legate de modul de soluționare.

Deși există un anumit consens în ceea ce privește libertatea oamenilor de a avea câte mașini doresc, efectele negative ale manifestării necontrolate ale acestei libertăți sunt tratate diferențiat.

Pe de o parte, soluția pentru îmbunătățirea traficului este considerată ca fiind independentă de comportamentul în ceea ce privește opțiunile de transport alese de oameni. În acest caz, soluția este îmbunătățirea infrastructurii rutiere, lărgirea bulevardelor, construirea de pasaje supraterrane și de parcuri subterane. Pentru cei care aleg o astfel de soluție, nu pare a fi dezirabilă niciun fel de măsură de descurajare a mersului cu mașina personală:

Nu avem cum să-i obligăm să nu meargă cu mașina, pentru că deja, pe urmă, ne întoarcem înapoi de unde am plecat. Sunt lucruri personale.

Acuma, să o luăm așa... Fiecare poate și-a dorit o mașină, fiecare are dreptul să își cumpere orice. Și acuma, dacă e să o luăm cu poluarea, deja s-a scăpat de sub control. România cred că e cea mai poluată țară.

Pe de altă parte, sunt propuse soluții ce vizează comportamentul de transport al cetățenilor Bucureștiului în sensul creșterii ponderii opțiunilor

de transport alternative celui cu mașina personală, soluții care să-i motiveze, fie pozitiv, prin facilitarea alegerii acestor alternative, fie negativ, prin creșterea progresivă a impozitelor pentru a doua mașină, a treia etc.

Consensul pare a se construi în jurul soluției pozitive, operaționalizate prin creșterea parcului auto al RATB și îmbunătățirea condițiilor de transport în comun, extinderea infrastructurii de transport subteran și promovarea, în general, a unui mod de viață mai sănătos.

Îmbunătățirea aspectului general al orașului, poate reprezenta o motivație importantă în sensul schimbării comportamentului de transport, în favoarea mersului cu mijloace nepoluante, precum bicicleta:

Ne îmbolnăvim de la mizerie, nu, în primul rând, de la mașini. Dacă ar fi mai puțină mizerie, poate mulți ar renunța la mașini și ar merge pe jos sau cu bicicleta.

A doua direcție de acțiune după totalul opțiunilor (18,1%), dar cea dintâi ca primă opțiune (21,6%) cuprinde elemente eterogene ce țin de componenta administrativă a activității Primăriei Capitalei. Bucureștenii reclamă din partea administrației mai multe implicare, responsabilitate față de cetățeni, o mai bună gestionare a banului public, angajarea de specialiști, respectarea propriilor decizii și angajamente, o mai bună organizare și împiedicarea dării de mită. Un alt mod de a vedea răspunsurile din această categorie ține de relația cetățean - administrație. Ca atare, se impune un alt stil de relaționare cu cetățenii, o mai bună comunicare, transparență și promovarea unor mecanisme de consultare care să meargă dincolo de un vot la patru ani. Toate acestea reprezintă componente ale unui program intern de reformă a administrației publice locale.

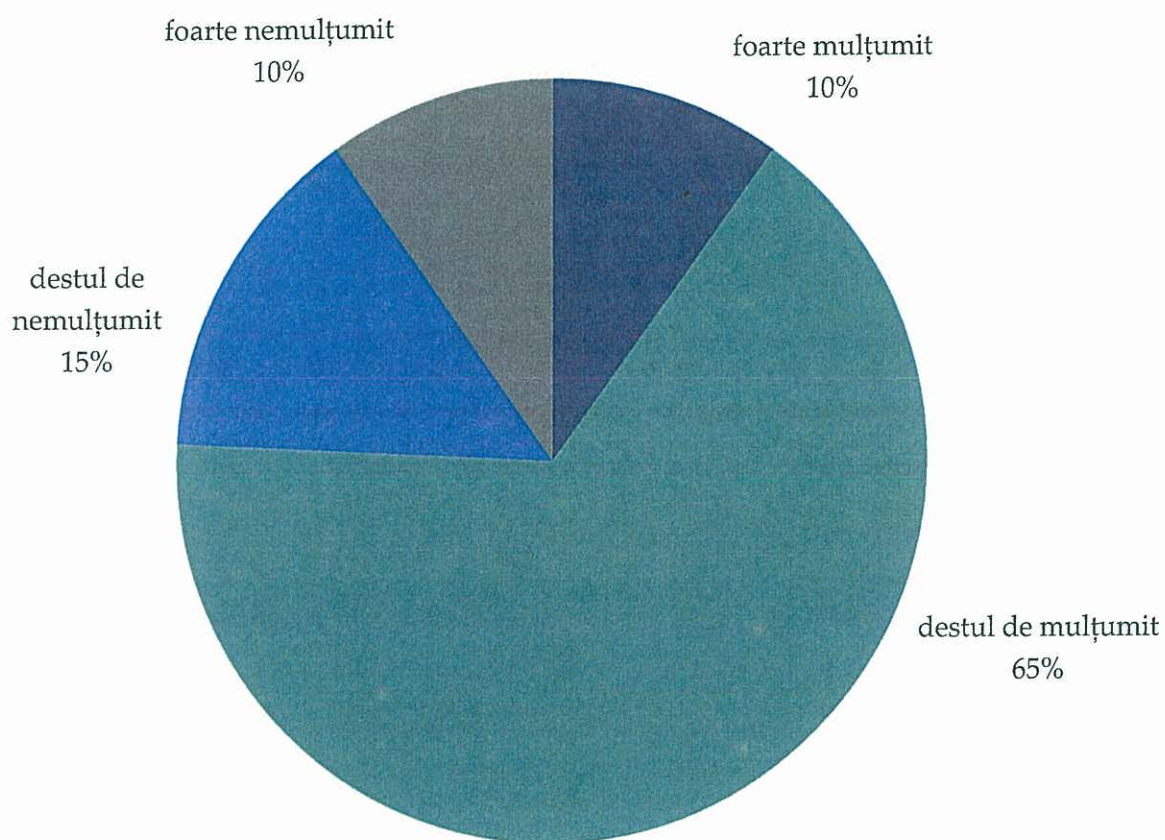
Spre deosebire de persoana primarului general, față de care cei mai mulți bucureșteni au o relaționare umană, emoțională, relația cu Primăria este impersonală și, deci, implicit distantă. De altfel, în evaluarea activității primarului general, o largă majoritate (75%) se declară destul de și foarte mulțumiți de activitatea primarului general Sorin Oprescu (grafic 4.3). Așadar, nu numai că bucureștenii sunt mai critici față de primărie ca instituție decât față de persoana primarului, dar cele două evaluări nu corelează, fiind în planuri diferite.

Curățenia orașului reprezintă una dintre problemele care, din punct de vedere al importanței percepute, întrunește consensul participanților la focus grupuri. Dissensul apare privitor la poziționarea acestei probleme în ordinea priorităților acționale. Unul dintre factorii care structurează aceste percepții diferențiate este diagnoza rezolvării acestei probleme a curățeniei, sensibil diferită pentru cetățenii sectorului 3 și ai sectorului 4, față de cei ai sectorului 5, unde problema este considerată departe a de a fi rezolvată.

Soluția pentru rezolvarea problemei curățeniei constă, în primul rând, în sporirea capacității de a păstra curățenia prin descurajarea celor care aruncă gunoaie peste tot. O soluție care pare a întruni consensul celor intervievați este cea a înăsprii amenzilor și, în cazul neplății, a transformării lor în condamnări penale soldate cu obligația de a munci în folosul comunității:

Românul s-a învățat numai de frică sau de amenzi, să fie corect. Poliția română poate să amendeze cetățeanul din București dacă aruncă, cu amendă destul de mare, pe care să nu le plătească numerar. Nu, muncă în folosul comunității! Toți puși la muncă în folosul comunității și, de rușine ca îl vede X și Y că face curat în parc, sau pe stradă, poate nu mai aruncă mizeria pe jos...

Grafic 4.3 Cât de mulțumit sunteți cu activitatea PMB condusă de doctorul Sorin Oprescu?

După curățenie, a patra direcție de acțiune în ordinea preferințelor bucureștenilor se referă la spațiile verzi (8,8%). Se doresc ai multe parcuri, să nu se distrugă cele existente, să nu se mai taie copacii, mai multe locuri de joacă pentru copii și spații de recreere.

Dacă necesitatea rezolvării problemei câinilor fără stăpân este recunoscută de bucureșteni, fiind a cincia problemă ca importanță (7,7%), asupra modalității concrete există puncte divergente de opinie. În cadrul focus grupurilor, modalitatea de rezolvare a împărțit participanții la discuții, aproape invariabil, în două tabere.

Pe de o parte, există adepții măsurilor mai radicale, precum strângerea câinilor de pe stradă și chiar eutanasierea lor (aici apare, de asemenea, o controversă legată de întreținerea lor în adăposturi, pe perioade îndelungate, versus eutanasierea imediată sau după o anumită perioadă, în cazul în care aceștia nu sunt adoptați).

Pe de altă parte, există adepții sterilizării câinilor și a întoarcerii lor pe stradă, soluție care nu-i poate mulțumi pe cei din cealaltă tabără care consideră că întoarcerea câinilor pe stradă va perpetua, cel puțin pentru câțiva ani, problemele existente și acum, precum atacurile câinilor asupra copiilor și a persoanelor mai vulnerabile, precum cele în vârstă. Soluția de consens este cea a adoptării acestora de către iubitorii de câini:

Cei care spun că iubesc aceste animale, dacă-i iubesc cu adevărat, sa-i ia la ei acasă și să aibă grijă de ei.

Tabel 4.2 Ce ar trebui să facă Primăria Generală pentru îmbunătățirea condițiilor de viață în București?

răspunsuri, în ordinea descrescătoare	total opțiuni %	prima opțiune %
să rezolve problemele infrastructurii, să lărgască și să asfalteze străzile, să facă parcuri, benzi pentru bicicliști,	18,6	16,8
reforma administrației: implicare, responsabilitate față de cetățeni, să gestioneze bine banii, să angajeze specialiști,	18,1	21,6
mai multa curățenie	11,1	8,7
parcuri mai multe, spații verzi	8,8	6,6
să soluționeze problema câinilor de pe străzi	7,7	7,5
să facă investiții, să finalizeze proiectele, să creeze locuri de muncă	6,6	6,9
un control mai intens al respectării legilor și normelor, amenzi mai mari, politie mai activă	5,3	3,8
să crească nivelul de trai, să mărească pensiile și salariile, să subvenționeze căldura	3,7	4,3
altceva	3,6	3,2
să reconstruiască Bucureștiul, să îmbunătățească arhitectura, sistematizarea orașului	2,8	4,1
să consolideze clădirile, izolarea termică a blocurilor	2,3	3,4
sunt multe de făcut, nu face prea multe, nu face nimic	2,3	3,5
mai multa preocupare pentru cultura și educația oamenilor	2,2	1,7
să se ocupe de sistemul sanitar, să fie spitale, medicamente	2,1	1,5
să interzică drogurile, să elimine cerșetorii, bișnițarii	2,0	2,1
Primăria a făcut destul, nu mai are ce să facă, nu depinde de ei	1,7	2,6
să îmbunătățească transportul în comun	1,3	1,5

Chiar dacă, în majoritatea cazurilor nu au fost amintite spontan de către cei intervievați, punerea în discuție a unor probleme precum cea a copiilor străzii și, în general, a persoanelor fără adăpost, plasează acest tip de probleme în fruntea listei de priorități. Totuși, opinia majoritară este că trebuie mai întâi terminate toate investițiile începute deja și abia pe urmă construirea de cămine și de locuințe sociale pentru rezolvarea acestor probleme.

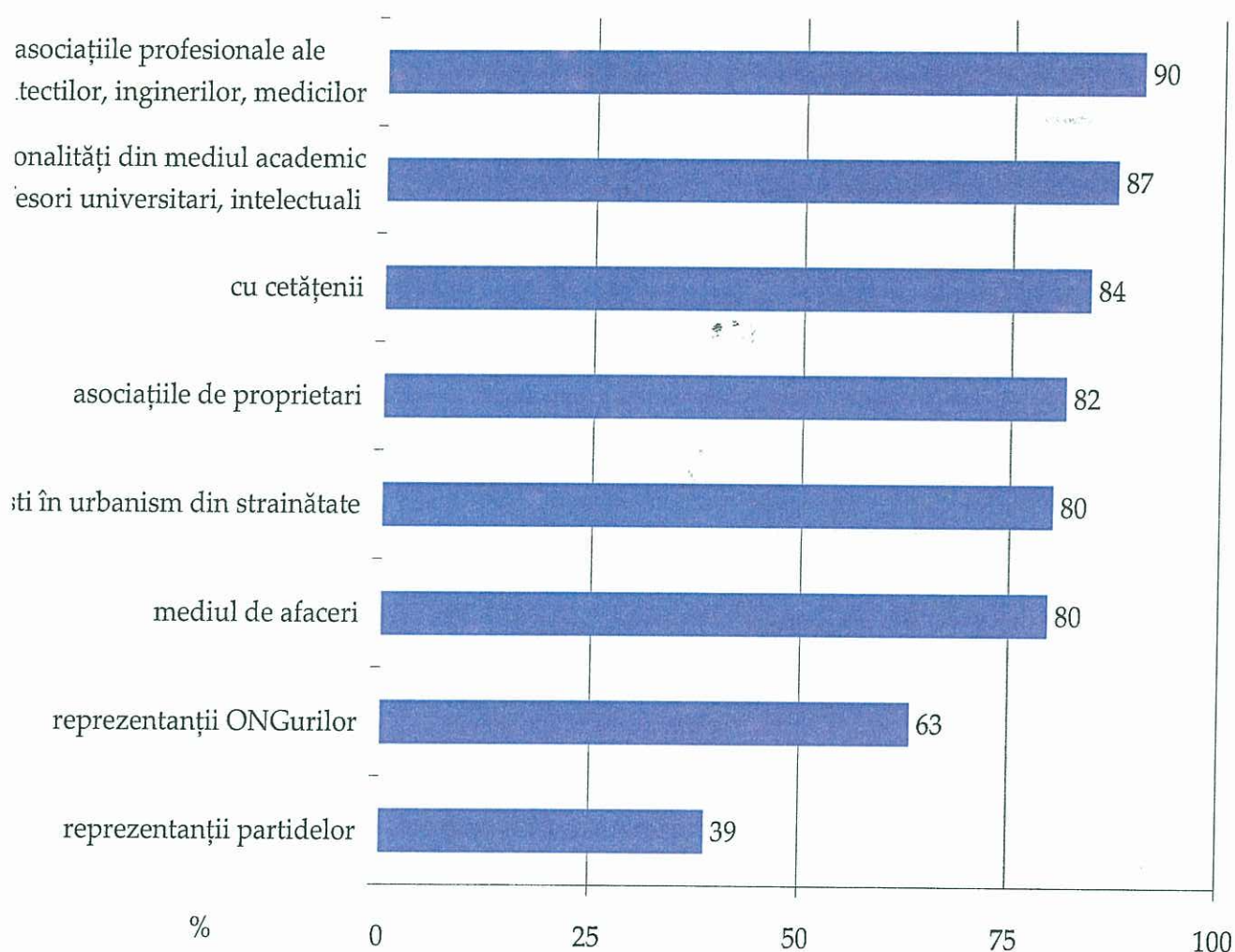
Deci, după mine cred ca întâi ar trebui făcute, continuate aceste proiecte începute deja. Apoi, trebuie ajutați acești oameni, așa ziși ai străzii, pentru că nu toți s-au născut pe stradă... Eu știu destule cazuri care și-au vândut apartamentele și s-au dus la Caritas să își depună banii, să se îmbogățescă și au rămas pe drumuri. Și astea sunt N cazuri!

Implicarea autorităților statului, inclusiv a celor de la nivel local, este considerată, pe cât de necesară, pe atât de insuficientă, în momentul de față, pentru rezolvarea acestei probleme a cărei gravitate nu pare a mai fi luată destul de în serios, acum, nici măcar de mass-media

Cu copii străzii e o problemă, nici nu sunt cămine destule și acolo unde sunt, aduși acolo, stau 2 zile și apoi fug... E o problemă. Pentru problema asta nu există o fundație, ceva? Media nu dă așa ceva, ziarele, televiziunile, nu dau așa ceva. Sunt alte probleme la ordinea zilei. Și, îi dă drumul la 18 ani cu educație mai mult nu, îi dă drumul pe stradă și pe stradă spală geamuri la mașini și are la colț de stradă, uite acolo, magazinul de vise...

Aceste magazine de vise ce comercializează așa-numitele plante etnobotanice, care sunt, de fapt, substanțe psihotrope ce pot fi incluse, în multe cazuri, în categoria drogurilor de mare risc, reprezintă o altă problemă a cărei gravitate este resimțită de către unii dintre cei intervievați.

Grafic 4.4 Cu cine ar trebui să se consulte primarul general al Capitalei atunci când ia decizii majore pentru București?

Soluția propusă este una simplă și nu a generat controverse: interzicerea comercializării etnobotanicelor, folosite ca paravan legal pentru vânzarea acestor droguri și închiderea definitivă a magazinelor descoperite că au făcut un asemenea tip de comerț.

Construcția de locuințe sociale, precum și necesitatea intervenției în ajutorul anumitor categorii foarte vulnerabile sunt percepute însă ca necesare priorități de acțiune pentru Primăria Municipiului București doar în contextul identificării unor situații particulare excepționale, de oameni aflați în situații limită. Un astfel de exemplu este relatat de unul dintre cei intervievați:

La noi, în sectorul 4, un caz mai deosebit pe care, efectiv, toată lumea se face că nu îl vede, e o fosta spălătorie, pe Drumul Găzarului, o baracă foarte mare unde locuiesc oameni ai străzii, cu copii nou-născuți, pe beton, am văzut cu ochii mei cum trec șobolanii peste ei.

Principala instituție responsabilă pentru rezolvarea unei astfel de situații este considerată a fi Primăria care ar trebui, măcar, să le caute o cantină care să poată să le dea, totuși, o mâncare caldă.

După cum am văzut mai sus, una dintre direcțiile de acțiune sugerate de bucureșteni în ceea ce privește activitatea Primăriei Generale viza mecanismul de luare a deciziilor majore pentru București pe două componente, una participativă, de consultare a cetățenilor și alta de fundamentare prin consultarea specialiștilor.

În acest sens, se poate vorbi de un consens al bucureștenilor în privința consultării asociațiilor profesionale ale arhitecților, inginerilor, medicilor etc., precum și a personalităților din mediul academic, ponderea celor care

sunt de acord fiind de în jurul a 90% (grafic 4.4). Majorități foarte largi dintre bucureșteni, de peste 80%, sunt de acord cu consultarea cetățenilor, a asociațiilor de proprietari, a specialiștilor în urbanism din străinătate și a mediului de afaceri. În opinia a mai puțin de două treimi dintre bucureșteni, reprezentanții ONG-urilor ar trebui consultați în luarea unor decizii majore. În același timp, nivelul de încredere față de reprezentanții partidelor este redus. Numai 39% dintre bucureșteni cred că ar trebui consultați în luarea deciziilor majore pentru București.

Altele dintre măsurile clamate de bucureșteni sunt mult mai clar delimitate, precum subvenționarea căldurii, reabilitarea termică a blocurilor și îmbunătățirea timpului de așteptare a mijloacelor de transport în comun.

De asemenea, precum în cazul problemelor, unele dintre direcțiile de acțiune nu au nimic de a face cu atribuțiile Primăriei Capitalei. Aici sunt incluse crearea de locuri de muncă, creșterea nivelului de trai, reducerea criminalității.

Deși au existat și situații în care agenda personală și interesul personal au influențat, în mod evident, selecția problemelor municipale considerate a fi cele mai grave și considerate a fi cel mai urgent de soluționat, problemele generale ale Bucureștiului, în mare parte aceleași cu cele relevate în cadrul analizei datelor culese pe bază de chestionar, au reprezentat mizele cele mai importante ale discuțiilor din cadrul focus grupurilor.

Concluzii și recomandări

Studiul *București, o perspectivă sociologică* oferă o radiografie a realității sociale a Bucureștiului pe următoarele dimensiuni: identitatea locuitorilor săi și viziunea pe care o împărtășesc despre orașul în care trăiesc; analiza calității actuale a vieții acestora, focalizată pe nivelul bunăstării, valorile și aspirațiile pe care le împărtășesc, satisfacția cu viața și sursele acesteia, percepția condițiilor de viață; agenda cetățeanului și relațiile acestuia cu administrația locală. Studiul folosește o perspectivă comparativă menită să încadreze capitala României în seria capitalelor europene.

Bucureștiul cunoaște o provocare majoră în privința evoluției populației sale. Creșterea demografică creează o presiune prin care așezări din județul Ilfov devin localități-satelit ale Bucureștiului. Una dintre nevoile sale de dezvoltare constă în punerea în acord a organizării administrative cu procesul organic de creștere a Bucureștiului. Extinderea Bucureștiului ca pol de atracție economică și socială până în zonele din Ilfov, care devin parte a fluxului cotidian al vieții Capitalei, reprezintă o provocare pentru care autoritățile publice locale trebuie să vină în întâmpinare cu soluții fezabile. Tot în privința populației, capitalul uman prezintă un specific aparte. În regiunea București-Ilfov, persoanele cu studii superioare reprezintă mai mult de un sfert din populația între 25-64 de ani. Față de România în ansamblu, ponderea este dublă, iar în comparație cu media regiunilor din Uniunea Europeană se înregistrează un ușor avans.

Cum se poziționează Bucureștiul în comparație cu alte capitale din zonă, care sunt la un nivel similar de dezvoltare economică? Studiul *European Green City Index*, realizat relativ recent, în 2009, de către Economist Intelligence Unit pentru Siemens a plasat Bucureștiul pe locul 28 din 30 de

capitale europene, respectiv capitalele celor 27 de state membre ale UE, plus Zagreb, Kiev și Istanbul.

În privința duratei medii a vieții în București, așteptarea ar fi să fie mai degrabă mai redusă decât media națională, având în vedere poluarea și viața agitată, specifică marilor aglomerări urbane. În fapt, durata medie a vieții bucureștenilor s-a menținut constant peste media națională. Cea mai probabilă explicație rezidă în accesul mult mai facil decât în restul țării la servicii medicale de specialitate și un nivel de trai mai ridicat.

Bucureștenii se distribuie egal între cei care se mândresc cu apartenența la oraș și cei care nu fac asta. Mai interesante sunt motivele acestei identificări. Așa cum imaginea Bucureștiului nu este nici pozitivă, nici negativă, *jumătate dintre bucureșteni cred că semenii lor sunt mândri că trăiesc în București, iar cealaltă jumătate că nu sunt mândri*. Este remarcabil faptul că această distribuție a răspunsurilor nu este influențată de gen, vârstă, nivel de educație ori statut ocupațional. Cu alte cuvinte, determinanții mândriei de a fi bucureștean nu sunt de ordin social, ci psihologici.

Există un anumit pesimism privind viitorul tinerilor care doresc să întemeieze o familie în București. Este îngrijorătoare percepția unui trai dificil în București, având în vedere că vorbim practic de cea mai dezvoltată zonă a României. *Mai puțin de un sfert dintre bucureșteni ar sfătui tinerii să întemeieze o familie în București*. Cei mai mulți, aproape jumătate, au optat pentru altă localitate din România, iar 30% pentru altă țară. Explicația acestui fapt poate fi una care ține de o condiție anumită a calității vieții, echilibrul social. Perioada de criză economică globală cumulată cu fenomenul de criză structurală a României produce fenomene de dezagregare socială, care devin o realitate a capitalei României și cresc îngrijorările privind viitorul unei familii tinere în București.

Peste două treimi dintre locuitorii de vârstă adultă a Capitalei au călătorit în străinătate calitate de turiști, reușind să își formeze o viziune mai largă asupra stilurilor și condițiilor de viață ale românilor comparativ cu alte țări, în special țări vest-europene. În cazul celor sub 35 de ani, ponderea urcă la trei pătrimi. Dintre aceste persoane, 69% consideră că Bucureștiul ar putea deveni o destinație pentru turiștii străini. Faptul că o majoritate clară a bucureștenilor au încredere că orașul lor poate deveni o destinație turistică este cu atât mai îmbucurător.

Unul dintre reperele ce poate constitui baza construcției identității Bucureștiului pare a fi Centrul vechi al orașului, amintit de majoritatea participanților la focus grupuri drept un punct important pe harta Bucureștiului, fie într-o notă mai sentimentală, fie într-o notă mai pragmatică, ca destinație obligatorie, pentru turiștii străini. Pe de altă parte, Bucureștiul vechi pare a fi mult mai prezent, pe fundalul acestei agitații zilnice, decât Bucureștiul nou, reprezentat de clădirile moderne, de birouri, unde funcționează o parte importantă a celor mai importante companii care angajează forța de muncă a orașului.

O altă destinație turistică și punct de reper pentru București este reprezentată de parcurile orașului, considerate de către o parte semnificativă a celor intervievați ca făcând parte din specificul Capitalei.

Un element identitar important îl reprezintă coabitarea neproblematică în mentalul colectiv a unor edificii din perioada comunistă, precum Mausoleul din Parcul Carol, Palatul Parlamentului (fosta Casă a poporului), Casa presei libere (fosta Casă a Scânteii), Politehnica, alături de construcții antbelice și interbelice, precum Arcul de Triumf, Ateneul român, Universitatea București, Palatul Cotroceni și alte clădiri, reprezentative pentru perioada antecomunistă. Cei intervievați par a-și

asuma întreaga istorie a Bucureștiului, identificându-se cu o Capitală pe care o consideră un *oraș al contrastelor*.

Din punct de vedere al *satisfacției cu viața*, majoritatea bucureștenilor (55%) sunt mulțumiți cu viața lor, o proporție care depășește media națională (35%). Bărbații sunt mai frecvent mulțumiți cu viața (63%) decât femeile. Satisfacția scade odată cu înaintarea în vârstă: de la 71% în rândul persoanelor care au sub 39 de ani la 30% după 60 de ani, un stadiu de viață în care oamenii sunt înclinați să își facă bilanțul realizărilor și eșecurilor, al împlinirilor și dezamăgirilor. Persoanele căsătorite au tendința să fie mai frecvent mulțumite (59%) decât persoanele singure, necăsătorite, divorțate sau văduve (48%).

Opt dintr-o sută de bucureșteni ar dori să aibă *strictul necesar*. Cei mai mulți oameni (46%) își doresc un *trai decent*, moderat, satisfăcător. Mai mult de o cincime dintre locuitorii capitalei aspiră la un *nivel de trai peste medie*, „fără griji”, care „să le permită să aibă tot ce își doresc”, „ca în Occident”. Proporția acestora crește în funcție de nivelul bunăstării personale: de la 18% între cei săraci la 31% printre persoanele care au un trai decent.

Mai mult de două treimi dintre locuitorii metropolei când se gândesc la viața bună au în vedere, în primul rând, *standardul de viață* la care aspiră, fie că este vorba de satisfacerea trebuințelor vitale, fie de un nivel de trai foarte bun care să le permită orice doresc. *Sănătatea* este o prioritate pentru 15% dintre bucureșteni. O proporție similară așează pe primele două locuri alte aspecte ale vieții: liniștea, echilibrul, armonia în familie sau bucuriile și fericirea. Doar patru dintr-o sută de bucureșteni nu au aspirații pentru ca au deja o viață bună.

Mai mult de nouă din zece locuitori ai capitalei așează *pe primele două locuri ale ierarhiei valorilor familia și copiii*. Șapte din zece bucureșteni acordă importanță maximă *sănătății*: cei mai mulți se gândesc la sănătatea familiei și mai puțin de o treime dintre ei au în vedere sănătatea personală. Sunt și alte valori care structurează viața locuitorilor metropolei în proporții, însă, mult mai scăzute: dragostea, fericirea, munca etc.

Când privesc spre viitorii trei ani, mai mult de patru din zece bucureșteni (42%) sunt pesimiști și apreciază că, condițiile de viață vor fi mai proaste. Aceștia se adaugă celor care afirmă că condițiile de viață vor rămâne aceleași.

Agenda cetățeanului cuprinde o serie de probleme specifice orașelor mari. Dintre acestea, primele două sunt *curățenia și infrastructura*. Dacă în privința curățeniei (17% din totalul opțiunilor), este mai evident la ce se referă – prezența gunoaielor, a mizeriei pe străzi și în piețe – categoria infrastructură (14,4% din total opțiuni, dar 22% din prima opțiune) include la rândul său diverse alte subprobleme, precum: disponibilitatea parcarilor, acoperirea rețelei de canalizare, starea străzilor (asfaltare, gropi), iluminatul public, marcajele rutiere, pavarea și schimbarea bordurilor.

Câinii fără stăpân ocupă poziția a treia în clasamentul problemelor (14,3%). Având la origine demolările de case din anii '70-'80 pentru sistematizare și construcția de noi cartiere de blocuri, problema câinilor fără stăpân, ai străzii, vagabonzi sau comunitari nu este întâlnită în vestul Europei, dar este prezentă și în alte capitale din zonă, precum și în marile orașe din Asia, îndeosebi India.

Problema „verde”, fie că este vorba de poluare, zgomot, calitatea apei, reciclare și separația deșeurilor sau de lipsa spațiilor verzi și tăierea

abuzivă a arborilor, ocupă poziția a patra în totalul opțiunilor (10,9%) și a cincia ca primă opțiune (7,9%).

Una dintre direcțiile de acțiune sugerate de bucureșteni în ceea ce privește activitatea Primăriei Generale vizează *mecanismul de luare a deciziilor majore pentru București pe două componente: una participativă, de consultare a cetățenilor și alta de fundamentare prin consultarea specialiștilor*. În acest sens, se poate vorbi de un consens al bucureștenilor în privința consultării asociațiilor profesionale ale arhitecților, inginerilor, medicilor etc., precum și a personalităților din mediul academic, ponderea celor care sunt de acord fiind de în jurul a 90%. Majorități foarte largi dintre bucureșteni, de peste 80%, sunt de acord cu consultarea cetățenilor, a asociațiilor de proprietari, a specialiștilor în urbanism^{*} din străinătate și a mediului de afaceri. În opinia a mai puțin de două treimi dintre bucureșteni, reprezentanții ONG-urilor ar trebui consultați în luarea unor decizii majore, partidele politice ocupând ultimul poziție în clasamentul preferințelor (39%).

Există două etape care pot face posibil un plan de implementare a creării și implementării unui mecanism procedural prin care consultarea și fundamentarea să devină un *modus vivendi* al luării deciziilor în București.

Pornind de la cele două etape identificate în cercetare, cea de consultare și de fundamentare, un prim pas în acest sens ar fi crearea unui Consiliu Consultativ (Advisory Board) care să funcționeze pe lângă instituția Primarului General și care să poată proiecta la modul concret mecanismul de fundamentare al deciziilor strategice pentru București precum și consultarea organismelor reprezentative identificate de cetățeni.

Acest Consiliu Consultativ poate fi format din rectorii universităților din București, directorii institutelor de cercetare din cadrul Academiei Române a căror tematică de cercetare este conexă problematicii dezvoltării Bucureștiului și persoane desemnate de asociațiile profesionale ale arhitecților, urbanistilor, inginerilor, medicilor, oamenilor de cultură etc. În același timp, Consiliul poate să includă printre membrii săi o serie de oameni de afaceri de prestigiu, în special președinți de companii multinaționale care investesc sau doresc să investească în București sau investitori români cu un plan concret de investiții în București, care pot aduce îmbogăți expertiza Consiliului Consultativ.

O altă direcție de acțiune a Consiliului Consultativ poate consta în furnizarea de expertiză de înalt nivel pentru un centru (Research Center) sau program de cercetare privind problemele de interes municipal al Primăriei Municipiului București, care să ofere o șansă de participare pentru cercetători din toate domeniile, direct interesați prin activitatea și proiectele lor de cercetare de problematica dezvoltării Bucureștiului. Finanțarea Centrului de Cercetare se poate face pe bază de competiție, evaluarea ofertelor tehnice putând fi efectuată de membrii Consiliul Consultativ.

În același timp, Consiliul Consultativ poate organiza dezbaterele publice ale proiectelor pe care le propune Primăriei împreună cu cetățenii, societatea civilă și organizațiile civice, reușind astfel încheierea unui dialog care să nu negligeze punctul de vedere cetățenilor, cum se întâmplă uneori în cazul dezbaterilor organizate de instituțiile publice.

Astfel, Consiliul Consultativ și Centrul de Cercetare pot deveni vectorii planurilor concrete de dezvoltare strategică a Bucureștiului, în cadrul unui mecanism instituțional-procedural coerent și flexibil.

Bucureștiul se află astăzi în fața unei provocări majore, aceea de a-și depăși propriile circumstanțe și de a face un pas strategic spre statutul de capitală europeană. Pentru aceasta, alocarea unei importanțe adecvate dezvoltării sale sociale, prin cunoașterea sa și a locuitorilor săi pentru a identifica cel mai bine unde poate face schimbări fezabile și de impact, reprezintă o componentă absolut necesară. Dezvoltarea socială a Bucureștiului ține atât de identitatea sa, de calitatea vieții locuitorilor săi și de agenda cetățeanului, care trebuie să constituie nucleul dur al deciziei instituțiilor publice locale și nu doar un element de consultare periodică formală. Pe fondul unui moment al provocărilor majore la nivel național și european, deciziile de astăzi privind Bucureștiul sunt cele care îi proiectează realitatea socială de mâine.

Lista graficelor și tabelelor

Grafic 1.1 Evoluția populației Bucureștiului	8
Grafic 1.2 Evoluția populației Bucureștiului în raport cu alte mari așezări urbane din România (1990=100)	8
Grafic 1.3 Durata medie a vieții.....	10
Grafic 1.4 Ponderea populației cu studii superioare (25-64 ani)	10
Grafic 1.5 Contribuția Bucureștiului în Produsul Intern Brut.....	12
Grafic 1.6 PIB / capita în București față de alte regiuni istorice din România (valoarea la nivel național = 100).....	12
Grafic 1.6 Numărul de salariați la 1.000 de locuitori	14
Grafic 1.7 Numărul de persoane la un autoturism	14
Grafic 1.8 Relația dintre bunăstare și consumul de apă în capitale central și est europene (2007).....	16
Grafic 1.9 Relația dintre bunăstare și emisiile de CO2 în capitale central și est europene (2007).....	16
Grafic 2.1 Ponderea celor născuți în București	18
Grafic 2.2 Cum ați venit în București?	18
Tabel 2.1 Care sunt primele două sau trei lucruri care vă vin în minte când vă gândiți la București?	20
Grafic 2.3 Dvs. ați călătorit în străinătate ca turist?	22
Grafic 2.4 În opinia dvs., Bucureștiul ar putea deveni o destinație pentru turiștii străini? (au răspuns numai cei care au călătorit în străinătate)	22
Grafic 2.5 Credeți că cei mai mulți bucureșteni sunt mândri sau nu sunt mândri că trăiesc în București?	24
Grafic 2.6 Dacă un tânăr v-ar cere sfatul unde să-și întemeieze o familie, unde i-ați spune că ar fi bine trăiască, să locuiască.....	24
Tabel 2.2 Prin ce se deosebesc bucureștenii de locuitorii	26
altor regiuni ale României?	26
Grafic 3.1 Satisfacția cu viața	32
Grafic 3.2 Pentru dumneavoastră, ce înseamnă o viață bună?.....	32
Grafic 3.3 Pentru dvs., ce este cel mai important în viață, ce prețuiți cel mai mult ?.....	34
Grafic 3.4 Descrieți pe scurt nivelul de trai pe care îl doriți pentru dvs. și familie	34

Grafic 3.5 Estimarea veniturile totale ale familiei în raport cu necesitățile .	38
Grafic 3.6 Satisfacția cu veniturile	38
Grafic 3.7 Satisfacția față de relațiile din familie	40
Grafic 3.8 Satisfacția cu starea de sănătate	40
Grafic 3.8 Satisfacția față de locuință	42
Grafic 3.9 Percepții ale evoluției condițiilor de viață.....	42
Grafic 4.1 Care ar fi probleme cele mai urgente ale Municipiului București? (maxim trei opțiuni)	46
Tabel 4.1 Care ar fi probleme cele mai urgente ale Municipiului București?	48
Grafic 4.2 Ce ar trebui să facă Primăria Generală pentru îmbunătățirea condițiilor de viață în București?.....	50
Grafic 4.3 Cât de mulțumit sunteți cu activitatea PMB condusă de doctorul Sorin Oprescu?	54
Tabel 4.2 Ce ar trebui să facă Primăria Generală pentru îmbunătățirea condițiilor de viață în București?.....	56
Grafic 4.4 Cu cine ar trebui să se consulte primarul general al Capitalei atunci când ia decizii majore pentru București?	58

Surse bibliografice

Surse de date statistice

Institutul Național de Statistică (INS), baza Tempo www.insse.ro

Institutul Național de Statistică (INS). *Recensământul populației 1930, 1948, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002*

Institutul Național de Statistică (INS). *Anuarul statistic al României 2000-2010*

Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Institutul de Cercetare a Calității de Vieții, baze de date privind diagnoza calității vieții www.iccv.ro 1990-1999, 2003, 2006, 2010

Economist Intelligence Unit. *European Green City Index*, Munchen: Siemens AG, , 2009, disponibil la

[www.siemens.com/press/pool/.../European Green City Index.pdf](http://www.siemens.com/press/pool/.../European_Green_City_Index.pdf)

Bibliografie generală

Zamfir, Cătălin și Ioan Mărginean. *Diagnoza calității vieții*. București: ICCV, 1990.

Zamfir, Cătălin și Ioan Mărginean. *Diagnoza calității vieții*. București: ICCV, 1992.

Mărginean, Ioan și Iuliana Precupețu (coord.). *Calitatea vieții în România*. București: ICCV, 2002.

Zamfir, Cătălin. *O analiză critică a tranziției. Ce va fi „după”*. Iași: Polirom, 2004.

Mărginean, Ioan și Iuliana Precupețu (coord.). *Diagnoza calității vieții în România*. București: ICCV, 2006.

Sandu, Dumitru. *Viața socială în România urbană*. Iași: Polirom, 2006.

Zamfir, Cătălin și Simona Stănescu (coord.). *Enciclopedia Dezvoltării sociale*. Iași: Polirom, 2007.

Zamfir, Cătălin, Manuela Stănculescu și Laura Stoica (coord.). *Proiectarea dezvoltării sociale: Ghid metodologic*. București: ICCV, 2007.

Stanciu, Mariana. *Dimensiunea ecologică a consumului de bunuri și servicii*. București: Expert, 2008.

Mărginean, Ioan și Iuliana Precupețu (coord.). *Calitatea vieții și dezvoltarea durabilă. Politici de întărire a coeziunii sociale*. București: Expert, 2008.

Mărginean, Ioan și Iuliana Precupețu (coord.). *Calitatea vieții în România*. București: ICCV, 2010.

Zamfir, Cătălin, Iulian Stănescu și Simona Ilie (coord.). *Raportul social al ICCV. După 20 de ani: opțiuni pentru România*. București: ICCV, 2010.

Zamfir, Cătălin (coord.). *România: răspunsuri la criză. Raport social al ICCV 2011*. București: ICCV, 2011.